

Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekering in 2023



assuralia 

Inhoudstabel

Incasso's

1. Premie-inkomsten per tak
2. Marktaandelen

Beleggingen en financiële opbrengsten

1. Analyse van de beleggingen
2. Financiële opbrengsten en beleggingsrendementen

Algemene rendabiliteit

1. Synthese van de resultatenrekening
2. Spreiding van de boekhoudkundige resultaten
3. Eigen vermogen

Voornaamste technisch-financiële resultaten

1. Evolutie van de belangrijkste technisch-financiële resultaten

Commissielonen en kosten

1. Beheers- en administratiekosten
2. Commissielonen
3. Totaal van de commissielonen en kosten

Solvabiliteit

1. Beschrijvende statistieken
2. Solvency II balans
3. Overzicht van de kapitaalvereisten
4. Technische voorzieningen
5. SCR ratio
6. MCR ratio
7. In aanmerking komend eigen vermogen

Bijlagen niet-leven

Bijlagen leven



Incasso's



Methodologie

Steekproef

De incasso-enquête heeft alleen betrekking op de directe verzekeringsverrichtingen in België. De rechtstreekse verzekering in het buitenland en de aangenomen herverzekering zijn dus niet in aanmerking genomen. De enquête is uitgevoerd op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor de jaren 2022 en 2023, die representatief is voor vrijwel de hele Belgische verzekeringsmarkt, met inbegrip van de niet bij Assuralia aangesloten ondernemingen en de Belgische bijkantoren van in de Europese Gemeenschap gevestigde bedrijven die niet door de NBB worden gecontroleerd. De verrichtingen die in ons land via vrije dienstverrichting worden gesloten vanuit een ander land van de Europese Economische Ruimte, zijn slechts in zeer beperkte mate in de enquête opgenomen.

1. Premie inkomsten

Het totale incasso van de rechtstreekse zaken in België noteert een nominale groei van 5,9 % in 2023 en bedraagt 32,4 miljard euro. Het incasso ligt in 2023 hoger dan in de periode 2016-2022. Het hoogste premie-inkomen van de 21^e eeuw, zijnde bijna 34 miljard euro, werd in 2005 genoteerd.

Het premievolume in niet-leven groeit in 2023 met 9,1 % tot 15,8 miljard euro, na een stijging met 5,4 % in 2022. Dit premievolume groeit jaarlijks, maar de toenames in de periode 2021-2023 zijn groter dan de voorafgaande jaren. Het premievolume in leven daalde in 2020 met 4,8 %, gevolgd door een stijging met 4,0 % in 2021 en een lichte daling met 0,4 % in 2022. In 2023 stijgt dit premievolume met 3,0 % en bedraagt 16,6 miljard euro.

Het totale premie-inkomen van de verzekeringsverrichtingen in België kent de laatste jaren enige schommelingen, welke voortvloeien uit fluctuaties van het premie-inkomen leven.

De index der consumptieprijzen stijgt met 4,1 % in 2023. De inflatie in 2023 is daarmee lager dan de uitzonderlijk hoge inflatie van 9,6% in 2022, maar nog steeds hoger dan in de periode 2016-2021. In de laatste maanden van 2021 steeg de inflatie tot boven de 5 % en in de loop van 2022 bleef de inflatie verder toenemen tot een piek van meer dan 12 % in oktober. Sinds oktober 2022 kent de inflatie een dalende trend.

Rekening houdend met de inflatie, bedraagt de reële evolutie van het premie-inkomen leven -1,0 % in 2023. Dit na de sterke reële daling met 9,1 % in 2022. In de periode 2016-2023 werd driemaal een positieve reële evolutie opgetekend en vijfmaal een negatieve reële evolutie.

Voor niet-leven is de reële evolutie positief in 2023 en bedraagt 4,9 %. Behoudens de crisisjaren 2008 en 2011 hebben de verzekeringen niet-leven sinds het jaar 2000 nagenoeg altijd een reële groei gekend. Tijdens de afgelopen jaren was er enkel in 2016 en 2022 een reële daling, wat betekent dat het premie-inkomen van de verzekeringen niet-leven een lagere groei kende dan de inflatie.

Voor het totaal van de verrichtingen, bedraagt de reële evolutie 1,8 % in 2023.

De aanzienlijke inflatie sinds eind 2021, in belangrijke mate aangedreven door de hoge energieprijzen, heeft op veel verzekeringsbranches voornamelijk een indirecte impact. Een deel van de hoge inflatie wordt echter met vertraging weerspiegeld in de evolutie van de premie-inkomsten. Zo stijgen de premie-inkomsten in niet-leven sterker in 2023 (+9,1 %) dan in 2022 (+5,4 %), terwijl de inflatie in 2023 lager ligt dan in 2022.

België (*)	Incasso's (in miljoen euro)		Nominale groei (%)	
	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Ongevallen, behalve AO	436	464	0,4%	6,4%
Arbeidsongevallen	1.295	1.491	7,8%	15,1%
Wet van 1971	1.125	1.291	6,4%	14,8%
Wet van 1967	170	199	18,3%	17,0%
Ziekte	2.010	2.218	4,0%	10,4%
Motorrijtuigen	4.079	4.268	1,8%	4,7%
Voertuigcasco	1.723	1.839	3,2%	6,7%
BA motorrijtuigen	2.355	2.430	0,7%	3,1%
Brand	3.633	4.052	7,1%	11,5%
Woningen	2.298	2.533	7,1%	10,3%
Andere eenvoudige risico's	688	764	6,1%	11,1%
Speciale risico's	648	755	8,2%	16,6%
Algemene BA	1.266	1.400	4,6%	10,6%
Andere BOAR	1.724	1.864	11,2%	8,1%
Transport	268	269	21,2%	0,6%
Krediet en borgtocht	213	240	12,3%	12,7%
Diverse geldelijke verliezen	229	234	20,2%	2,0%
Rechtsbijstand	672	729	4,9%	8,4%
Hulpverlening	342	392	11,4%	14,7%
Totaal niet-leven	14.443	15.758	5,2%	9,1%
Leven individueel	9.891	9.730	-3,3%	-1,6%
Gewaarborgde rente (takken 21-22)	6.006	6.385	4,8%	6,3%
Beleggingsfondsen (tak 23)	3.387	2.835	-10,0%	-16,3%
Kapitalisatieverrichting (tak 26)	498	510	-31,5%	2,4%
Leven groep	6.221	6.863	4,5%	10,3%
Gewaarborgde rente (tak 21)	5.663	6.158	3,3%	8,7%
Beleggingsfondsen (tak 23)	558	705	18,0%	26,3%
Totaal leven	16.112	16.593	-0,4%	3,0%
Totaal niet-leven en leven	30.555	32.351	2,2%	5,9%

(*) Bedragen op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor 2022 en 2023. De cijfers voor 2022 kunnen daardoor enigszins afwijken van die uit de vorige studie.

3. Marktaandelen

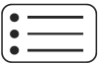
Positie 2023	Verschuiving t.o.v. 2022	Groep	Marktaandeel		
			Totaal	Niet-leven	Leven
1		AG Insurance	20,9	16,7	24,9
2		AXA	12,2	16,6	7,9
3	↑ 1	Ethias	10,4	10,5	10,3
4	↓ 1	KBC	10,3	9,0	11,6
5		Belfius	6,8	5,5	8,1
6		P&V Verzekeringen	6,2	6,3	6,1
7		Baloise	6,0	9,1	3,1
8		Allianz	4,7	3,9	5,5
9	↑ 1	ERGO - DKV - DAS	3,3	5,7	1,1
10	↓ 1	NN	3,3	0,8	5,6
11	↑ 1	Athora	1,8	0,0	3,5
12	↓ 1	Argenta	1,7	1,1	2,3
13		FEDERALE Verzekering	1,7	2,3	1,1
14		Credimo	0,9	0,0	1,8
15		MS Amlin	0,8	1,6	0,0
		Top 15	91,1	89,1	93,0

De vijftien belangrijkste verzekeringsgroepen vertegenwoordigen samen 91,1 % van het volledige premie-inkomen.



Beleggingen en financiële opbrengsten





Methodologie

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. De activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) zijn niet in aanmerking genomen.

Zijn opgenomen in het geheel van de verrichtingen (leven en niet-leven): de directe verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook de aangenomen herverzekeringsverrichtingen.

Om coherentieredenen wordt er bij de analyse telkens een onderscheid gemaakt tussen de tak 23-beleggingen en de overige beleggingen. Tak 23-beleggingen worden immers altijd gewaardeerd tegen marktwaarde en gaan gepaard met boekhoudkundige "waardecorrecties" die uit de overige financiële opbrengsten moeten worden weggehaald om een correcte analyse te kunnen maken van de niet aan tak 23 toegekende beleggingsrendementen.

Voor een beter begrip van de financiële rendabiliteit van de ondernemingen op jaarbasis worden de rendementen gewaardeerd op basis van de financiële opbrengsten in het licht van de gemiddelde marktwaarde van de beleggingen waarop ze betrekking hebben. Er wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde marktwaarde omdat de boekhoudkundige waarde, die geen rekening houdt met de latente meerwaarden, aanleiding geeft tot overschattingen van de rendabiliteit van de beleggingen.

1. Analyse van de beleggingen

De waardering van alle beleggingen “zonder tak 23” tegen hun boekhoudkundige waarde levert eind 2023 een volume van 234,9 miljard euro op, tegenover 236,8 miljard euro eind 2022 (-0,79 %). Tijdens dezelfde periode is hun marktwaarde gestegen van 225,9 miljard euro in 2022 naar 232 miljard in 2023 (+2,69 %).

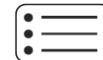
De waargenomen latente minderwaarden dalen sterk in 2023. Deze latente minderwaarden, waarvoor eind 2022 een bedrag van 10,8 miljard euro was genoteerd, komen eind 2023 uit op een bedrag van 2,9 miljard euro.

Deze daling van de latente minderwaarden met 7,9 miljard euro in 2023 heeft grotendeels betrekking op de obligaties en andere vastrentende effecten. Eind 2023 bedragen de latente minderwaarden op obligaties en andere vastrentende effecten 7,7 miljard euro, tegenover 15,6 miljard euro eind 2022. Deze daling is toe te schrijven aan de daling van de rentevoeten die hoofdzakelijk het gevolg is van het monetair beleid van de ECB om zodoende de inflatie naar het vooropgestelde niveau (van net onder 2 %) terug te brengen.

De latente meerwaarden op aandelen en andere effecten met variabele opbrengst zijn verder gedaald van 2,5 miljard euro eind 2022 naar 1,9 miljard euro eind 2023. Wat de deelnemingen betreft, zijn de latente meerwaarden gedaald van 3,6 miljard euro eind 2022 naar 3,5 miljard euro eind 2023. De latente minderwaarden op hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen zijn gedaald van 3,1 miljard euro eind 2022 naar 2,0 miljard euro eind 2023. De latente meerwaarden op terreinen en gebouwen zijn daarentegen gedaald van 1,8 miljard euro eind 2022 naar 1,4 miljard euro eind 2023. Tot slot zijn de latente meerwaarden op schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen gestegen van 11 miljoen euro naar 67 miljoen euro.

Evolutie en uitsplitsing van de beleggingen zonder tak 23 (in miljoen euro)

Marktwaarde	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terreinen en gebouwen	4.269	4.331	4.334	4.262	4.279	3.521	3.904	3.520
Deelnemingen	15.912	17.006	16.972	15.016	15.114	16.413	16.664	16.638
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	15.054	15.993	14.805	17.311	18.219	22.654	21.862	21.594
Obligaties en andere vastrentende effecten	203.062	196.991	190.244	204.225	207.201	193.219	148.237	153.627
Hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen	22.046	23.638	24.746	30.135	33.501	34.098	29.754	30.440
Schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	8.448	6.320	7.867	6.509	6.748	5.881	5.512	6.188
TOTAAL	268.789	264.279	258.967	277.458	285.061	275.786	225.933	232.006



Sedert de introductie van de Solvency II regels in 2016 is de samenstelling van de beleggingen geleidelijk aan geëvolueerd: deelnemingen, aandelen en andere effecten met variabele opbrengst (tezamen 16,5%), en hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen (13,1%) hebben aan belang toegenomen. Anderzijds is er voor obligaties en andere vastrentende effecten een dalende trend merkbaar in de totale beleggingsmix (van 75,5 % in 2016 naar 66,2 % in 2023).

Eind 2023 vertegenwoordigen aandelen en andere effecten met variabele opbrengst 9,3 % van de portefeuille van de verzekeringsondernemingen zonder tak 23. Deze beleggingen bedroegen amper 5,6 % van de beleggingen zonder tak 23 in 2016. Het niveau van de aandelen en andere effecten met variabele opbrengst blijft evenwel aanzienlijk lager liggen dan vóór 2008, toen hun relatieve aandeel ongeveer 13 % bedroeg.

We zien ook een kleine daling bij de deelnemingen van de verzekeringsondernemingen, meer bepaald van 7,4 % eind 2022 naar 7,2 % eind 2023.

De beleggingen in obligaties en andere vastrentende effecten stegen licht van 65,6 % eind 2022 naar 66,2 % eind 2023 door de daling van rentevoeten.

De beleggingen in hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen zijn tijdens het voorbije decennium jaarlijks gestegen. Zij vertegenwoordigden 13,2 % in 2022, tegenover 8,2 % in 2016. In 2023 volgt een stijging in marktwaarde in absolute cijfers, maar hun aandeel in het totaal van de beleggingen zonder tak 23 daalt zeer lichtjes naar 13,1%, wegens de sterkere stijging in marktwaarde van de beleggingen in obligaties en andere vastrentende effecten.

Voor het overige bestaan de beleggingen van de verzekeringsondernemingen eind 2023 voor 1,5 % uit 'terreinen en gebouwen' en voor 2,7 % uit andere beleggingscategorieën.

De technische voorzieningen zonder tak 23 (aan boekwaarde) zijn licht gestegen, van 211,4 miljard euro eind 2022 naar 212,2 miljard euro eind 2023 (+0,4 %).

De aanzienlijke daling van de latente minderwaarden en de lichte stijging van de technische voorzieningen zonder tak 23 resulteren in een lichte stijging van de dekkinggraad van de technische voorzieningen door de beleggingen. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze beleggingen ook het eigen vermogen afdekken. De dekkinggraad van de technische voorzieningen aan hun boekwaarde door de beleggingen, gemeten tegen marktwaarde, stijgt van 107 % eind 2022 naar 109 % eind 2023, nog steeds een relatief laag niveau. De tegen boekwaarde gewaardeerde dekkinggraad daalt van 112 % eind 2022 naar 111 % eind 2023.

Eind 2023 bedraagt de marktwaarde van de beleggingen van tak 23 in totaal 51,5 miljard euro, tegenover 46,0 miljard euro eind 2022. De toename van de beleggingen in de voorafgaande jaren, met uitzondering van de daling in 2022, voornamelijk als gevolg van aanzienlijke negatieve nettowaardecorrecties die geboekt werden, zet zich opnieuw verder in 2023 en brengt het totale bedrag van de beleggingen van tak 23 naar bijna hetzelfde niveau als in 2021.

Wat de directe verzekeringsverrichtingen in België betreft, werd er in tak 23 voor 3,4 miljard euro aan premies geïnd en voor 2,5 miljard euro aan uitkeringen betaald in 2023. Daarnaast registreerde deze tak 3,9 miljard euro aan nettowaardecorrecties en 254 miljoen euro aan beleggingsopbrengsten in 2023.

De uitsplitsing tussen de verschillende activaklassen is voor de tak 23-beleggingen licht gewijzigd tegenover het voorgaande jaar. Het relatieve aandeel van de beleggingen in aandelen is gestegen van 85,3 % eind 2022 naar 86,8 % eind 2023, terwijl het relatieve aandeel van de obligaties en andere vastrentende effecten is gekrompen van 14 % eind 2022 naar 12,9 % eind 2023. De evoluties in 2023 sluiten aan bij die van de afgelopen jaren. In de periode 2016-2023 is het relatieve aandeel van de beleggingen in aandelen met 24,3 procentpunten toegenomen.

Evolutie en uitsplitsing van de tak 23-beleggingen

(in miljoen euro)

Marktwaarde	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terreinen en gebouwen	0	0	0	0	0	0	0	0
Deelnemingen	21	22	25	29	29	14	4	4
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	19.903	23.647	23.596	32.028	34.731	42.630	39.260	44.684
Obligaties en andere vastrentende effecten	10.901	11.148	11.466	11.522	10.393	8.631	6.458	6.629
Hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen	142	107	107	117	119	63	61	16
Schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	857	846	780	864	790	656	223	132
TOTAAL	31.823	35.770	35.975	44.560	46.062	51.994	46.007	51.464

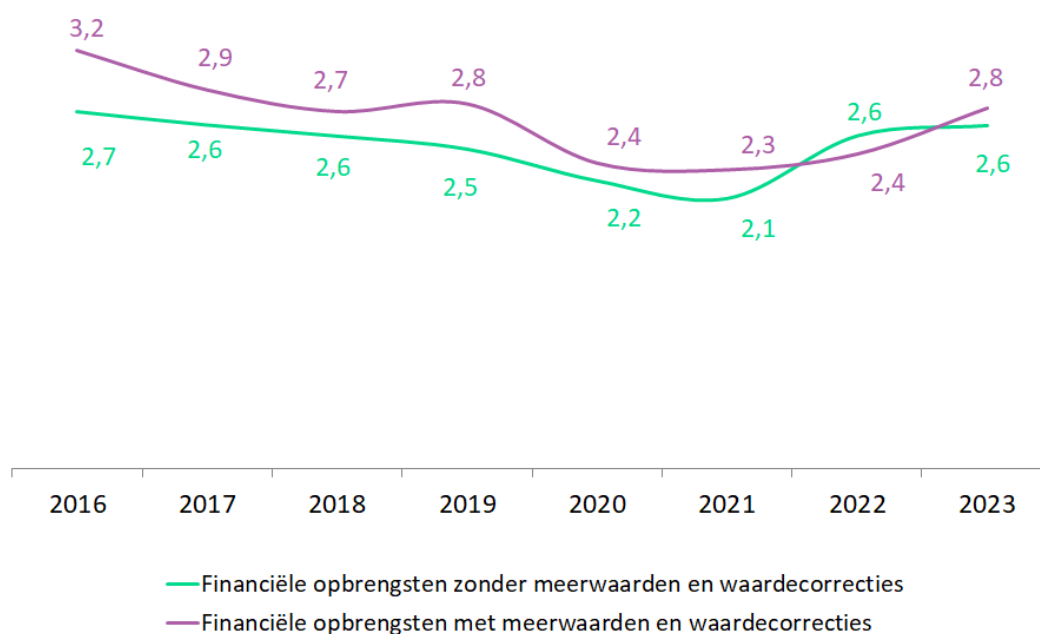
2. Financiële opbrengsten en beleggingsrendementen

Het totale beleggingsrendement met meerwaarden en waardecorrecties stijgt verder in 2023 naar 2,8 % (tegenover 2,4 % in 2022 en 2,3 % in 2021).

Het verschil tussen de rendementen vóór en na meerwaarden en waardecorrecties was in de periode 2016-2023 positief, met uitzondering van 2022 waar de stijging van de rentevoeten heeft geleid tot een daling van de obligatieportefeuilles en aanzienlijke waardeverminderingen. In 2023 zorgden dalende rentevoeten voor een stijging van de obligatieportefeuilles en aanzienlijke waardevermeerderingen.

In de periode 2016-2021 was er een neerwaartse trend voor het totale rendement als gevolg van de gemiddeld lagere rentevoeten van de activa waarin de verzekeringsondernemingen hebben belegd. Door de sterk gestegen rentevoeten ontstond er in 2022 een trendbreuk die resulteerde in een stijging van het totale rendement van de beleggingen. In 2023 wordt deze beweging verdergezet en stijgt het totale rendement naar 2,8 % (een stijging van 0,4 procentpunten). Het rendement zonder meerwaarden en waardecorrecties bedraagt in 2023 2,6 % en blijft op hetzelfde niveau als in 2022.

Financiële opbrengsten / Gemiddelde marktwaarde van de beleggingen
(in %, zonder tak 23)



Deze tabellen splitsen de netto financiële opbrengsten uit voor de jaren 2016 tot 2023. Zij doen dit volgens de categorie van beleggingen waaruit de opbrengsten voortkomen en vermelden het bereikte rendement voor iedere overeenkomstige beleggingscategorie.

De netto financiële opbrengsten van de obligaties stijgen van 3,2 miljard euro eind 2022 naar 3,5 miljard euro eind 2023. Het totale rendement van de obligaties stijgt van 1,8 % in 2022 naar 2,3 % in 2023.

Het rendement van de aandelen, dat dat van de beursmarkten volgt, is in de loop van 2023 verbeterd: de netto financiële opbrengsten van de aandelen stijgen van 632 miljoen euro eind 2022 naar 1.015 miljoen euro eind 2023. Het totale rendement van de aandelen stijgt van 2,8 % in 2022 naar 4,7 % in 2023.

De netto financiële opbrengsten van de deelnemingen dalen van 912 miljoen euro eind 2022 naar 770 miljoen euro eind 2023. Het totale rendement van de deelnemingen daalt hierdoor van 5,5 % in 2022 naar 4,6 % in 2023. De netto financiële opbrengsten van de terreinen en gebouwen dalen van 374 miljoen euro eind 2022 naar 228 miljoen euro eind 2023. Het totale rendement van de terreinen en gebouwen daalt zo van 10,1 % in 2022 naar 6,2 % in 2023.

Beleggingen zonder tak 23: netto financiële opbrengsten (in miljoen euro)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obligaties	6.741	5.315	4.953	5.113	5.048	3.973	3.157	3.487
Aandelen	614	1.008	468	418	-273	783	632	1.015
Deelnemingen	324	368	724	747	664	442	912	770
Terreinen en gebouwen	375	288	324	476	298	340	374	228
Andere (waaronder HL, vorderingen en deposito's)	509	774	711	764	872	863	995	829
Totaal beleggingen	8.562	7.754	7.180	7.517	6.610	6.402	6.071	6.328

Beleggingen zonder tak 23: netto financiële rendementen (in % van de gemiddelde marktwaarde van de beleggingen)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obligaties	3,3	2,7	2,6	2,6	2,5	2,0	1,8	2,3
Aandelen	4,1	6,5	3,0	2,6	-1,5	3,9	2,8	4,7
Deelnemingen	1,9	2,2	4,3	4,7	4,4	2,8	5,5	4,6
Terreinen en gebouwen	8,9	6,7	7,5	11,1	7,0	8,8	10,1	6,2
Andere (waaronder HL, vorderingen en deposito's)	1,7	2,6	2,3	2,2	2,3	2,2	2,6	2,3
Totaal beleggingen	3,2	2,9	2,7	2,8	2,4	2,3	2,4	2,8





Algemene rendabiliteit



Methodologie

Steekproef

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. De activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) zijn niet in aanmerking genomen.

Zijn opgenomen in het geheel van de verrichtingen (leven en niet-leven): de directe verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook de aangenomen herverzekeringsverrichtingen.

Methodologie

De resultatenrekening bestaat uit drie aparte bestanddelen: de technische rekeningen niet-leven en leven en de niet-technische rekening.

De **technische rekeningen** omvatten alle technische en financiële elementen die rechtstreeks aan de verzekeringsactiviteiten gekoppeld zijn.

Netto technisch-financiële saldi: technische saldi die voortvloeien uit de verzekeringsactiviteit (leven en niet-leven), vermeerderd met de aan de technische rekeningen toegekende financiële elementen. Er is geen rekening gehouden met de andere financiële inkomsten die niet aan de verzekeringsactiviteit toe te schrijven zijn.

De **niet-technische rekening** omvat alle andere posten, zoals de financiële opbrengsten uit het eigen vermogen, de belastingen op het resultaat en de uitzonderlijke elementen die niet rechtstreeks aan de verzekeringsverrichtingen toe te schrijven zijn.

Lopend resultaat: netto technisch-financiële saldi, vermeerderd met het saldo van de financiële opbrengsten van de niet-technische rekening en het saldo van de andere terugkerende opbrengsten en kosten die niet aan de verzekeringsactiviteit verbonden zijn.

Te bestemmen resultaat van het boekjaar: lopend resultaat, vermeerderd met het saldo van de niet-recurrente opbrengsten en kosten (uitzonderlijke opbrengsten en kosten, nettobelastingen en netto-overdrachten van/naar de belastingvrije reserves).

Boekhoudkundig eigen vermogen: totaal van eigen kapitaal en fondsen voor toekomstige dotaties, verminderd met de immateriële vaste activa en het niet-gestorte deel van het kapitaal.

Eigen vermogen volgens marktwaarde: boekhoudkundig eigen vermogen vermeerderd met de niet-obligatiegebonden netto latente meerwaarden.

1. Synthese van de resultatenrekening

De technisch-financiële rendabiliteitsratio's en de ratio's op basis van de niet-technische rekening worden, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in procent van het totaal van de in niet-leven (of "schade") en leven verdiende premies. In 2023 bedraagt het totaal van de verdiende premies voor het geheel van de activiteiten 38,1 miljard euro, tegenover 36,1 miljard euro in 2022.

1.1 Technische rekeningen niet-leven en leven

Technische rekening niet-leven

De **technische rekening niet-leven** omvat de directe zaken in België (BOAR en arbeidsongevallen), de directe zaken in het buitenland en de aangenomen herverzekering. In 2023 heeft de onderzochte steekproef betrekking op een volume verdiende premies van 21,1 miljard euro voor het geheel van die verrichtingen, tegenover 19,7 miljard euro in 2022.

Het netto technisch-financieel saldo van de niet-levensverzekering bedraagt 1,3 miljard euro in 2023 (tegenover 1,4 miljard euro in 2022); dat is 6,2 % van de verdiende premies (tegenover 7,2 % in 2022). Het netto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies ligt in de periode 2019-2023 gemiddeld lager dan in de periode 2016-2018.

Technische rekening leven

De **technische rekening leven** omvat alle levensverzekeringsverrichtingen in België (leven individueel en leven groep, hoofdovereenkomst en aanvullende verzekering), de directe zaken in het buitenland en de aangenomen herverzekering.

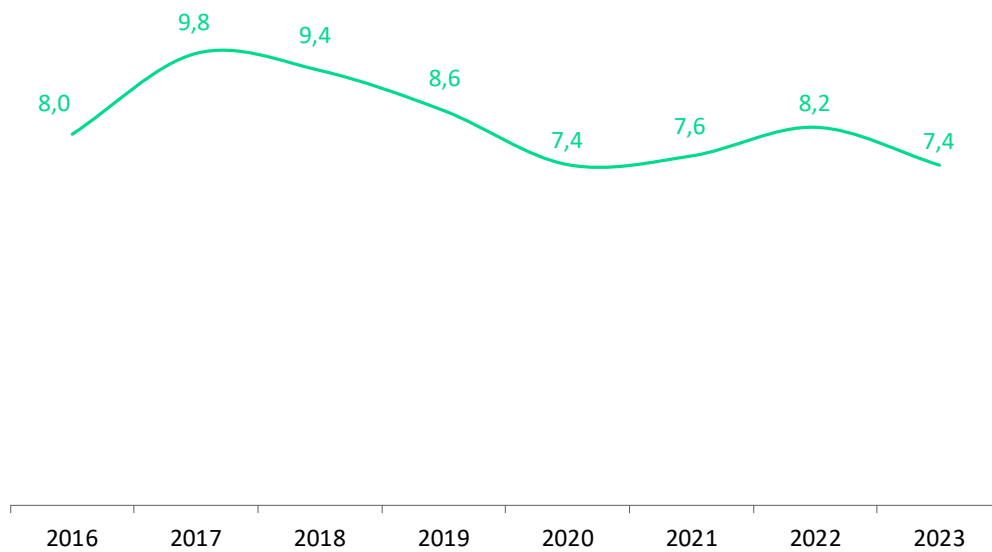
De verdiende premies voor de levensverzekeringsverrichtingen stijgen naar bijna 17 miljard euro in 2023, tegenover 16,4 miljard euro in 2022. Het effect van de verhoging van de premietaks op individuele levensverzekeringen van 2013 is nog steeds merkbaar.

Het bruto technisch-financieel saldo van de levensverzekering stijgt en bedraagt 1,3 miljard euro in 2023, tegenover 1,1 miljard euro in 2022. Door een daling van het herverzekeringssaldo ligt het netto technisch-financieel saldo iets lager in 2023 (1,492 miljard euro) dan in 2022 (1,529 miljard euro). Zo bedraagt het netto technisch-financieel saldo 8,8 % van de verdiende premies (tegenover 9,3 % in 2022). De hogere saldi tijdens de periode 2016-2023, vergeleken met 2015, volgen voornamelijk uit het feit dat een aantal ondernemingen de afgelopen jaren een vrijstelling van de Nationale Bank hebben gekregen voor de aanleg van de "knipperlichtvoorziening".

Technische rekeningen niet-leven en leven

Voor **alle verzekeringsverrichtingen samen** noteert de markt in 2023 een winst van 2,8 miljard euro, tegenover 3,0 miljard euro in 2022. De daling van het netto technisch-financieel resultaat ten opzichte van 2022 wordt voornamelijk verklaard door de daling bij de verrichtingen in "niet-leven", alsook een lichte daling bij de verrichtingen in "leven". Uitgedrukt in procent van de verdiende premies bedraagt de winst 7,4 % in 2023.

Totaal van de verrichtingen: netto technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)



1.2 Niet-technische rekening

De niet-technische rekening omvat alle andere posten van de resultatenrekening die niet rechtstreeks aan de verzekeringsverrichtingen toe te schrijven zijn.

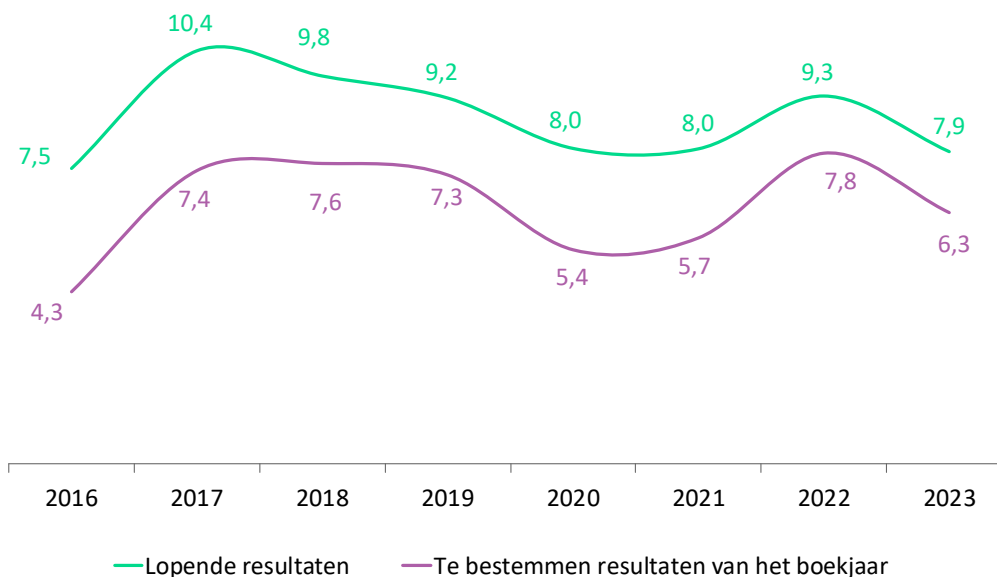
Het technisch resultaat van het geheel van de verrichtingen in de activiteiten "leven" bedraagt 1,5 miljard euro in 2023. Het technisch resultaat van het geheel van de verrichtingen in de activiteiten "niet-leven" bedraagt 1,3 miljard euro. De nettobeleggingsopbrengsten zonder beheerskosten evolueren van 475 miljoen euro in 2022 naar 471 miljoen euro in 2023.

Het lopend resultaat vóór belastingen is gedaald van 3,3 miljard euro in 2022 naar 3,0 miljard euro in 2023. Het lopend resultaat vóór belastingen bedraagt daarmee 7,9 % van de verdiende premies in 2023 tegenover 9,3 % in 2022.

Het te bestemmen resultaat van het boekjaar is gedaald van 2,8 miljard euro in 2022 naar 2,4 miljard euro in 2023. In 2023 bedraagt het te bestemmen resultaat 6,3 % van de verdiende premies (tegenover 7,8 % in 2022).

Het verschil tussen het lopend resultaat en het te bestemmen resultaat bedraagt 585 miljoen euro in 2023 en valt grotendeels te verklaren door 539 miljoen euro aan betaalde belastingen, het negatief uitzonderlijk resultaat van 51 miljoen euro en netto-overdrachten uit de belastingvrije reserves ter waarde van 5 miljoen euro.

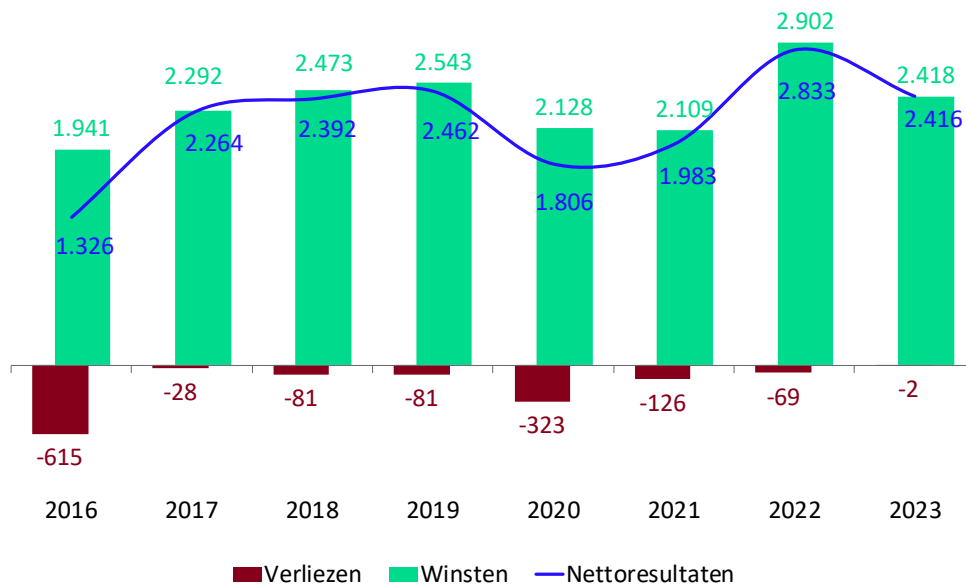
Lopende resultaten en te bestemmen resultaten van het boekjaar
(in % van de verdiende premies)



2. Spreiding van de boekhoudkundige resultaten

De boekhoudkundige resultaten van 2023 liggen lager dan die van het voorgaande jaar. Het boekjaar 2023 werd afgesloten met een nettowinst van 2,4 miljard euro, tegenover een nettowinst van 2,8 miljard euro eind 2022. Het positieve resultaat van de sector in 2023 is het resultaat van een gecumuleerde winst van 2,4 miljard euro en een gecumuleerd verlies van 2 miljoen euro.

Te bestemmen resultaten van het boekjaar
(in miljoen euro)



3. Eigen vermogen

Het boekhoudkundig eigen vermogen blijft stabiel ten opzichte van het jaar voordien. Eind 2023 bedraagt dit 20,6 miljard euro, hetzelfde zoals eind 2022.

Het eigen vermogen blijft tijdens de onderzochte periode een stuk hoger liggen dan in de periode vóór 2008. Deze "gunstige" ontwikkeling tijdens de afgelopen jaren op het vlak van de solvabiliteit van de ondernemingen was enkel mogelijk dankzij de massale injecties van bestaande of nieuwe aandeelhouders om de bijzonder negatieve gevolgen van de resultaten van 2008 te compenseren. Verder hebben de verzekeringsondernemingen de voorbije jaren een belangrijk deel van het te bestemmen saldo naar de balans overgebracht om te voldoen aan de toenemende reglementaire vereisten inzake solvabiliteitskapitaal.

Eind 2023 ligt het eigen vermogen volgens marktwaarde (dus als men alle niet-obligatiegebonden latente meer- en minderwaarden in het boekhoudkundig eigen vermogen opneemt) 23 % hoger dan het eigen vermogen volgens boekwaarde, hetzelfde als het jaar voordien.

Evolutie van het eigen vermogen (in miljoen euro)

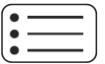
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Boekwaarde								
31/12	18.054	17.349	17.822	20.072	20.304	20.260	20.610	20.637
Gemiddelde	18.195	17.695	17.586	18.947	20.188	20.282	20.455	20.623
Marktwaarde								
31/12	25.832	25.898	24.936	30.802	31.751	32.230	25.388	25.451
Gemiddelde	25.694	25.865	25.417	27.869	31.276	31.990	28.809	25.420
Marktwaarde (Basis: Gemiddelde 2016 = 100)	100%	101%	99%	108%	122%	125%	112%	99%





Voornaamste technisch-financiële resultaten





Methodologie

Steekproef

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. De activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) zijn niet in aanmerking genomen.



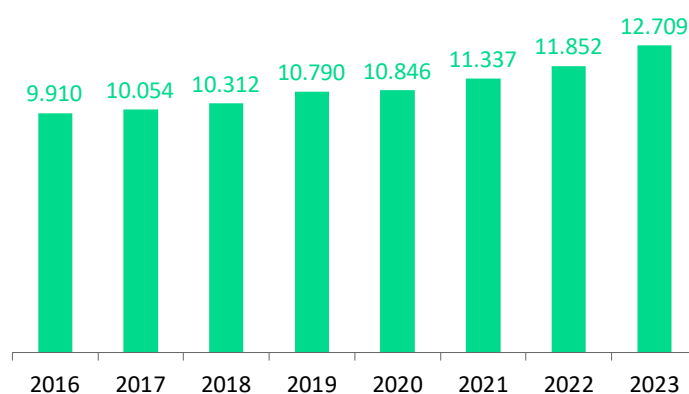
1. Evolutie van de belangrijkste technisch-financiële resultaten

1.1 BOAR

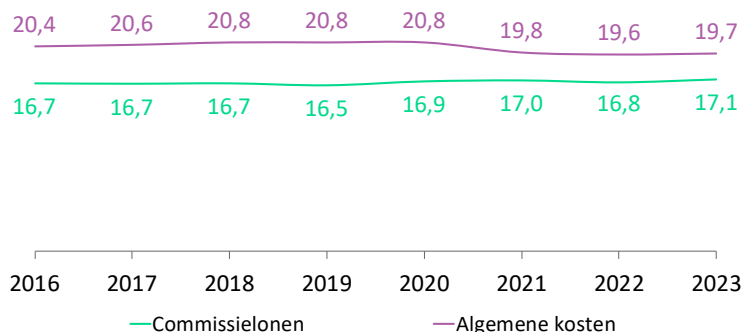
De verdiende premies voor de verzekeringen "brand, ongevallen en allerlei risico's" (BOAR) zijn tussen 2016 en 2023 jaarlijks gestegen. In 2023 gaat het om een stijging van 7,2 %. Dat is de sterkste stijging in de onderzochte periode. In 2020 was de stijging het zwakst (0,5 %), als gevolg van de COVID-19-crisis. De gemiddelde jaarlijkse stijging over de hele onderzochte periode bedraagt 3,6 %. Ten opzichte van 2016 is het incasso voor de BOAR-verzekeringen eind 2023 met 28,2 % gestegen.

De commissielonen in functie van de verdiende premies stijgen in 2023 naar 17,1 %, komend van 16,8 % in 2022. Hun niveau schommelt in de onderzochte periode tussen 16,5 % en 17,1 %. De relatieve algemene kosten, die van 2018 tot 2020 stabiel zijn gebleven op 20,8 %, schommelen van 2021 tot 2023 licht tussen 19,6 % en 19,8 %. De som van beide kostenposten stijgt in 2023 met 0,4 procentpunten ten opzichte van 2022 en bereikt zo weer een niveau dat vergelijkbaar is met dat van 2021.

Verdiende premies
(in miljoen euro)



Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)

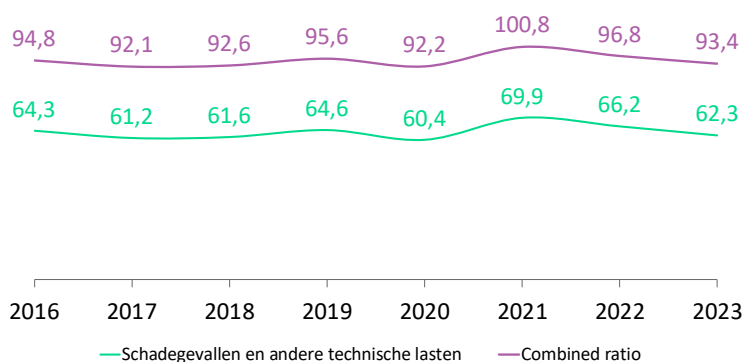




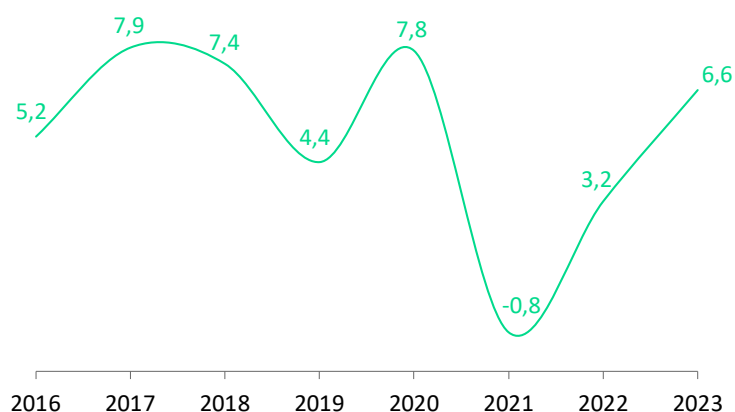
Van 2016 tot 2019 lag de schadelast (andere technische lasten inbegrepen) tussen 61,2 % en 64,6 % van de verdiende premies. In 2020 daalde de relatieve schadelast naar 60,4 %, voornamelijk als gevolg van een daling van de relatieve uitkeringen door de COVID-19-crisis. In 2021 liep hij op tot 69,9 % als gevolg van de uitzonderlijke overstromingen van de maand juli die tot een 73.700-tal verzekerde schadegevallen in de takken brand en voertuigcasco hebben geleid, goed voor een totale schadelast van om en bij de 2.319 miljoen euro (situatie op 31.12.2023, participaties van de gewesten inbegrepen). In 2022 daalde de schadelast naar 66,2 % door de zwakkere stijging van de relatieve voorzieningen in 2022 ten opzichte van 2021. In 2023 loopt de schadelast voor de BOAR-verzekeringen terug naar 62,3 % van de verdiende premies. Deze afname is voornamelijk het gevolg van een daling van de relatieve uitkeringen.

De evolutie van de combined ratio wordt grotendeels bepaald door de evolutie van de schadelast. Bijgevolg daalt ook de combined ratio in 2023: deze bedraagt 93,4 % van de verdiende premies. Uit de bijlagen niet-leven blijkt dat de evolutie van de combined ratio aanzienlijk kan verschillen naargelang de in aanmerking genomen activiteiten.

Schadegevallen (technische lasten inbegrepen) en combined ratio (in % van de verdiende premies)



Technisch resultaat (in % van de verdiende premies)



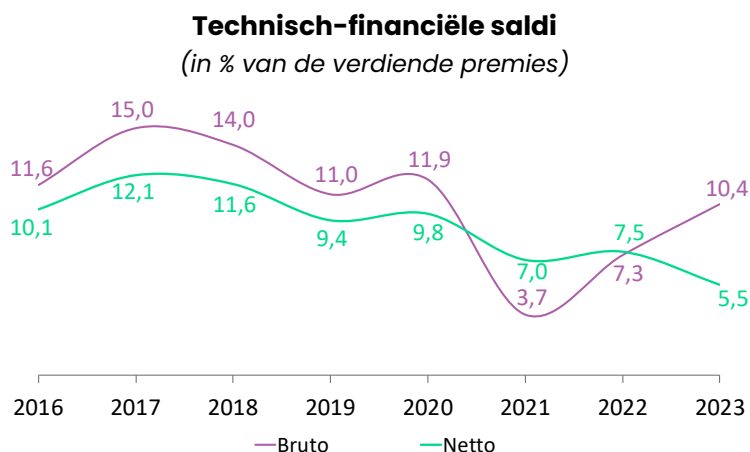


Door het gecombineerde effect van de verbetering van het relatief technisch resultaat met 3,4 procentpunten en de achteruitgang van de relatieve netto financiële opbrengsten met 0,3 procentpunten stijgt het relatief bruto technisch-financieel resultaat in 2023 met 3,1 procentpunten. Dit bedraagt 10,4 % in 2023.

In 2022 bedroeg het technisch-financieel saldo van de afgestane herverzekering 24 miljoen euro, een saldo dat veel lager lag dan dat van 2021 (373 miljoen euro), maar wel positief bleef. Het netto technisch-financieel saldo voor de BOAR-verzekeringen bedroeg in 2022 aldus 7,5 % van de verdiende premies; dat is 0,2 procentpunten meer dan het bruto technisch-financieel saldo.

In 2023 valt het technisch-financieel saldo van de afgestane herverzekering terug naar -619 miljoen euro. Het netto technisch-financieel saldo voor de BOAR-verzekeringen bedraagt in 2023 aldus 5,5 % van de verdiende premies; dat is 4,9 procentpunten minder dan het bruto technisch-financieel saldo. Het relatief netto technisch-financieel saldo vertoont daarmee in 2023 een daling van 2,0 procentpunten ten opzichte van 2022. Dit komt overeen met een winst van 702 miljoen euro in 2023, tegenover 889 miljoen euro in 2022.

Nader onderzoek van die verrichtingen (zie bijlagen) leert echter dat de situatie nogal kan verschillen naargelang de in aanmerking genomen activiteiten.





1.2 Arbeidsongevallen - Wet van 1971

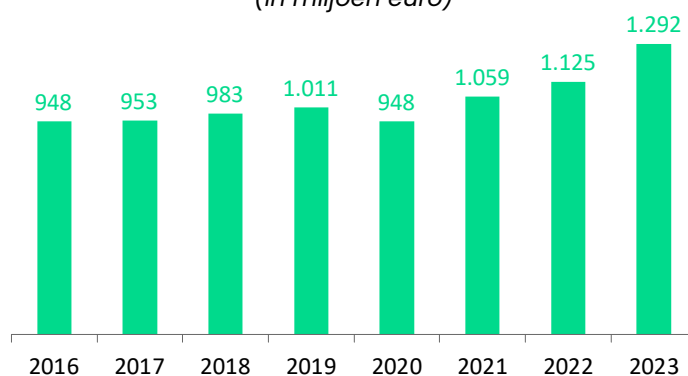
In 2020 kenden de verdiende premies in de tak arbeidsongevallen - Wet van 1971 een terugval van 6,3 % en daalden ze naar 948 miljoen euro. Zo bereikten ze opnieuw het niveau van 2016, het laagste niveau in de onderzochte periode. Deze sterke daling was het resultaat van premie-aanpassingen naar aanleiding van de afname van de werkgelegenheid door de gezondheids crisis.

Vanaf 2021 namen de verdiende premies weer toe. In 2021 en 2022 groeiden ze respectievelijk met 11,7 % en 6,2 %, om in 2022 op te klimmen tot 1.125 miljoen euro. In 2023 stijgen de verdiende premies in de tak arbeidsongevallen - Wet van 1971 met 14,8 % en bedragen ze 1.292 miljoen euro, het hoogste niveau in de onderzochte periode. Deze sterke stijgingen zijn toe te schrijven aan de heropleving van de werkgelegenheid na de gezondheids crisis (+12,3 % op 3 jaar), alsook aan de stijging van de gezondheidsindex (+16,3 % op drie jaar).

De relatieve commissielonen stijgen licht in 2023 en bedragen 6,6 % van de verdiende premies. Het jaar 2020 buiten beschouwing gelaten, dalen de relatieve algemene kosten sinds 2016. In 2023 bedragen ze 16,7 % van de verdiende premies.

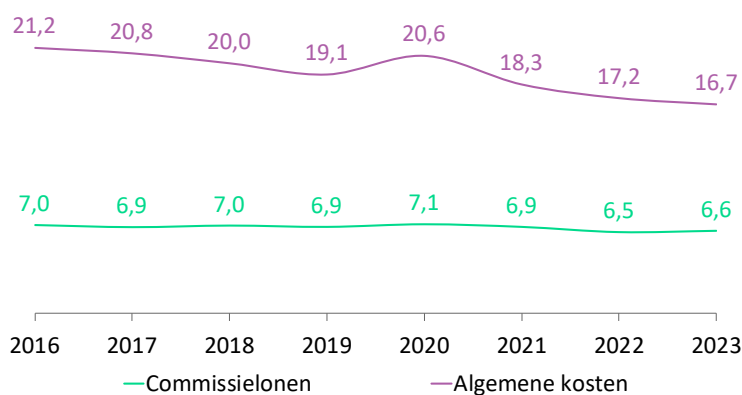
Verdiende premies

(in miljoen euro)



Commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies)



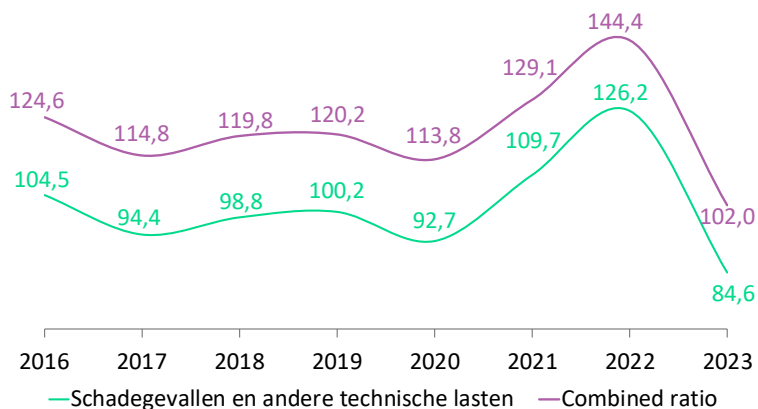


Van 2016 tot 2020 schommelde de schaderatio van de verrichtingen arbeidsongevallen - Wet van 1971 tussen 90 % en 105 %.

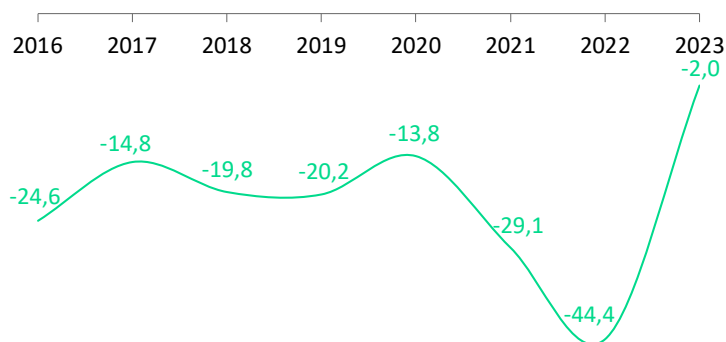
In 2020, in volle covidcrisis, was de absolute schadelast gedaald naar 878 miljoen euro. Met de heropleving van de werkgelegenheid, de toenemende inflatie en de lage rentevoeten nam de schadelast vervolgens weer toe, voornamelijk door een sterke stijging van de voorzieningen, om uit te komen op 1.161 miljoen euro in 2021 en op 1.421 miljoen euro in 2022.

Ondanks een stijging van de uitkeringen doet de veel zwakkere toename van de voorzieningen de schadelast in 2023 dalen naar 1.093 miljoen euro. Door die daling en de sterke stijging van de verdiende premies in 2023 daalt de relatieve schadelast van 126,2 % in 2022 naar 84,6 % in 2023. Het technisch resultaat stijgt bijgevolg van -44,4 % van de verdiende premies in 2022 naar -2,0 % in 2023.

Schadegevallen (technische lasten inbegrepen) en combined ratio (in % van de verdiende premies)



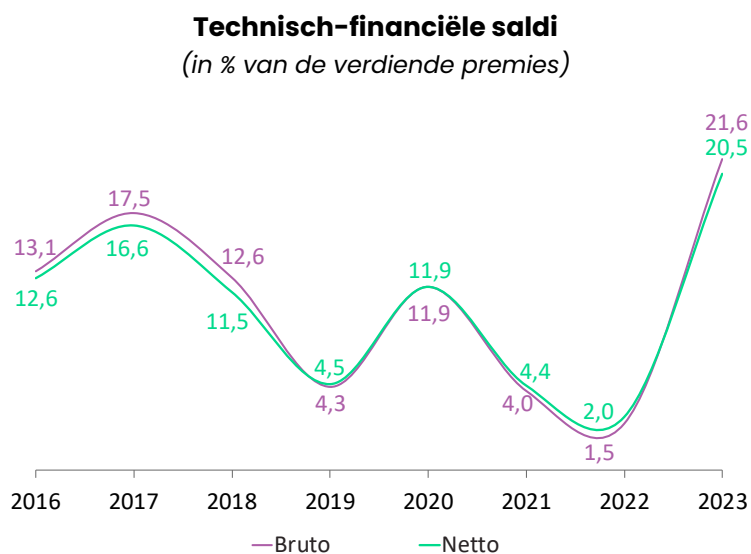
Technisch resultaat (in % van de verdiende premies)





Ondanks de daling van de relatieve netto financiële opbrengsten stijgt het relatief bruto technisch-financieel saldo in 2023 door de sterke afname van de relatieve schadelast (andere technische lasten inbegrepen). Uitgedrukt in procent van de verdiende premies stijgt dit saldo in 2023 met 20,1 procentpunten naar 21,6 %.

Het resultaat van de afgestane herverzekering bedraagt -1,1 % van de verdiende premies in 2023 en ligt daarmee lager dan in 2022 (0,5 %). Het nettoresultaat van de verrichtingen arbeidsongevallen - Wet van 1971 bedraagt 20,5 % van de verdiende premies in 2023, tegenover 2,0 % in 2022. Dat levert in 2023 een positief netto technisch-financieel saldo van 264 miljoen euro op, tegenover 22 miljoen euro in 2022.





1.3 Totaal levensverzekeringsverrichtingen

In 2020 daalden de verdiende premies voor de levensverzekeringsverrichtingen met 4,2 % ten opzichte van 2019 en bedroegen ze 15,8 miljard euro. In 2021 stegen ze vervolgens met 4,0 % ten opzichte van 2020 naar 16,4 miljard euro. In 2022 bleven de verdiende premies voor de levensverzekeringsverrichtingen tegenover 2021 stabiel op 16,4 miljard euro (-0,1 %). In 2023 stegen ze met 3,7 % ten opzichte van 2022 en bedragen ze 17,0 miljard, het hoogste niveau in de onderzochte periode.

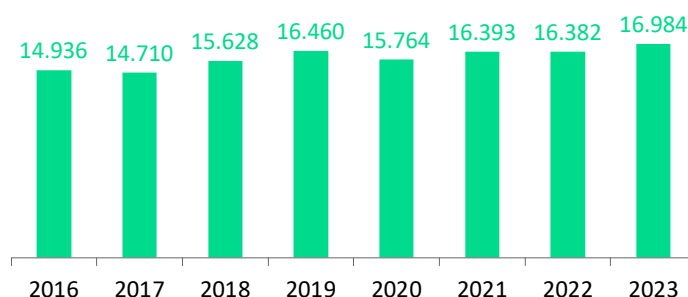
De evolutie van de verdiende premies in 2023 is verdeeld over drie segmenten: de directe verzekeringsverrichtingen in België (+462 miljoen euro), de directe verzekeringsverrichtingen in het buitenland (+160 miljoen euro) en de verrichtingen in de aangenomen herverzekering (-21 miljoen euro).

De commissielonen daalden tijdens de onderzochte periode jaarlijks, behalve in 2019 en 2021. Ze zijn meer bepaald gedaald van 829 miljoen euro in 2016 naar 727 miljoen euro in 2023 (-12,3 % op 7 jaar). De relatieve commissielonen hangen uiteraard ook af van de evolutie van de verdiende premies. In 2023 leidt het gecombineerde effect van de daling van de commissielonen en de stijging van de verdiende premies ertoe dat de relatieve commissielonen met 0,6 procentpunten dalen naar 4,3 %.

In de periode 2016-2023 zijn de algemene kosten van 1.120 naar 1.450 miljoen euro gestegen. In 2023 bedragen de algemene kosten 8,5 % van de verdiende premies, het hoogste niveau in de onderzochte periode.

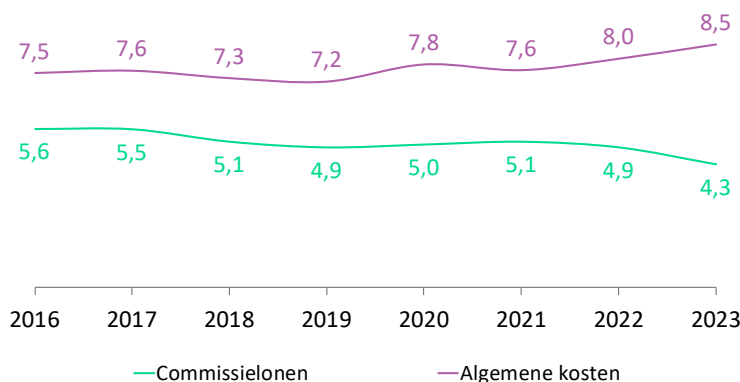
Verdiende premies

(in miljoen euro)



Commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies)





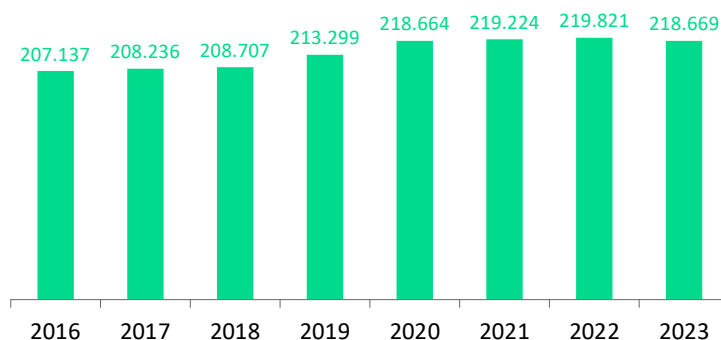
In 2023 stijgen de verdiende premies naar 17,0 miljard euro. Dezelfde opwaartse trend zien we bij de uitkeringen, die van 17,3 miljard euro in 2022 stijgen naar 18,2 miljard euro in 2023, en bij de technische voorzieningen, die van 216,3 miljard euro aan het begin van het boekjaar opklimmen naar 221,1 miljard euro aan het einde van het boekjaar.

Deze evoluties van de verschillende levensverzekeringsverrichtingen worden uitvoeriger besproken in de bijlagen leven.

In de periode 2016–2022 zijn de gemiddelde technische voorzieningen jaarlijks gestegen. In 2017 en 2018 ging het om lichte stijgingen, met respectievelijk 0,5 % et 0,2 %. Vanaf 2019 was er opnieuw een sterkere stijging waar te nemen. In 2019 en 2020 stegen de gemiddelde technische voorzieningen met respectievelijk 2,2 % en 2,5 %. Zowel in 2021 als in 2022 stegen de gemiddelde technische voorzieningen licht, telkens met 0,3 %, om in 2022 uit te komen op 219,8 miljard euro. In 2023 dalen de gemiddelde technische voorzieningen licht, met 0,5 %, en komen ze uit op 218,7 miljard euro.

Gemiddelde technische voorzieningen

(in miljoen euro)





Het brutosaldo vóór beleggingsopbrengsten in functie van de gemiddelde technische voorzieningen bedraagt -3,7 % in 2023, tegenover 1,9 % in 2022.

Het bruto technisch-financieel saldo uitgedrukt in procent van de verdiende premies stijgt van 6,7 % in 2022 naar 7,9 % in 2023. Deze stijging is toe te schrijven aan de toename van de netto financiële opbrengsten in functie van de verdiende premies, die groter was dan de daling van het brutosaldo vóór beleggingsopbrengsten in functie van de verdiende premies.

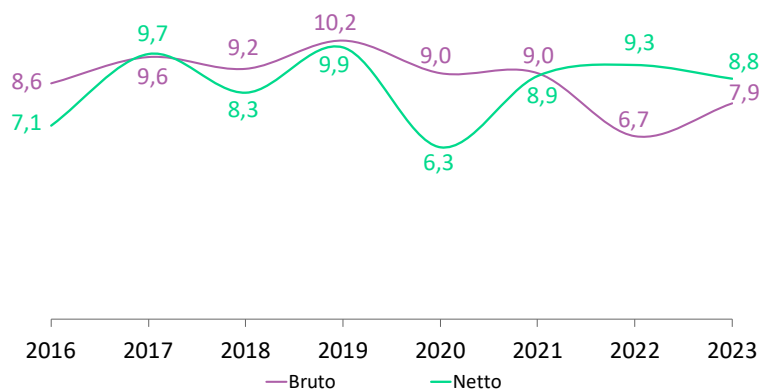
In 2023 wordt er 129 miljoen euro uitgetrokken voor toekomstige dotaties, tegenover 37 miljoen euro in 2022. Het resultaat van de afgestane herverzekering bedraagt 0,1 % van de verdiende premies in 2023, en ligt dus lager dan in 2022 (2,4 %). Bijgevolg bedraagt het netto technisch-financieel saldo uitgedrukt in procent van de verdiende premies 8,8 % in 2023, tegenover 9,3 % in 2022.

Het netto technisch-financieel saldo na WD, uitgedrukt in procent van de gemiddelde technische voorzieningen, blijft ten opzichte van 2022 stabiel in 2023 op 0,7 %.

In 2023 bedragen de dotaties aan de winstdeelnemingen 0,33 % van de voorzieningen, tegenover 0,29 % in 2022. Dat is een stijging ten opzichte van alle dotaties van de voorgaande jaren in de onderzochte periode, met uitzondering van het jaar 2016, waarin de dotaties eveneens 0,33 % van de voorzieningen bedroegen.

De verschillende levensverzekeringsverrichtingen worden uitvoeriger besproken in de bijlagen.

Technisch-financiële saldi na WD
(in % van de verdiende premies)



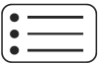
Netto technisch-financiële saldi vóór en na WD
(in % van de gemiddelde technische voorzieningen)





Commissielonen en kosten





Methodologie

Steekproef

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de aan het toezicht van de NBB onderworpen ondernemingen (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. Met de activiteiten van gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) is geen rekening gehouden.

1. Beheers- en administratiekosten

De beheers- en administratiekosten, of algemene kosten, nemen in 2023 toe met 8,7 % en bedragen 5,5 miljard euro. De algemene kosten nemen in 2023 sterker toe dan in de voorafgaande jaren: in de periode 2016-2022 lag de jaarlijkse groei tussen 0,4 % en 4,3 %.

Onderliggend noteren vooral de beleggingsbeheerskosten (+15,8 %), de beheerskosten i.v.m. acquisitie (+10,4 %) en de administratiekosten (+9,6 %) een sterke toename in 2023. De interne schadebeheerskosten (+3,8 %) noteren een kleinere groei.

Terwijl de algemene kosten een groei van 8,7 % noteren, stijgen de verdiende premies in 2023 met 5,5 %. De uitkeringen en de technische voorzieningen groeien in 2023 met respectievelijk 5,8 % en 2,4 %.

Zoals weergegeven in de tabel voorziet de jaarrekening in een dubbele uitsplitsing van de algemene kosten. Het aandeel van de personeelskosten binnen het totaal van de algemene kosten bedraagt 47,3 % in 2023, tegenover 46,6 % in 2022. Op lichte stijgingen na in 2021 en 2023, noteert dit aandeel de afgelopen jaren een dalende trend: in 2016 bedroeg dit aandeel nog 55,1 %. Ook in percentage van de verdiende premies noteren de personeelskosten een dalende trend: van 7,6 % in 2016 naar 7,5 % in 2017, 7,2 % in 2018, 7,0 % in 2019 en 2020, 6,8 % in 2021 en 6,5 % in 2022. Dit aandeel kent vervolgens een lichte stijging in 2023 en bedraagt 6,8 %. In absolute cijfers bedragen de personeelskosten 2.595 miljoen euro in 2023.

Het totaal aantal werknemers in de verzekeringsondernemingen, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, daalt met 0,2 % in 2023 tot 20.785.

Uitsplitsing van de beheers- en administratiekosten in 2023 (met 2022 ter vergelijking) (in miljoen euro)

Per bestemming	2022		2023		
	Totaal	Totaal	Technische rekening		Niet-technische rekening
			Niet-leven	Leven	
Beheerskosten i.v.m. acquisitie	1.070	1.182	922	260	-
Interne schadebeheerskosten	1.135	1.178	1.088	90	-
Administratiekosten	2.674	2.930	1.981	949	-
Beleggingsbeheerskosten	171	198	28	151	19
Totaal	5.050	5.488	4.019	1.450	19

Per aard					
Personeel	2.356	2.595	-	-	-
Andere bedrijfskosten	2.694	2.892	-	-	-
Totaal	5.050	5.488	-	-	-

2. Commissielonen

De commissielonen aan de tussenpersonen stijgen in 2023 met 5,0 % en bedragen 4.113 miljoen euro. De verdiende premies stijgen in 2023 met 5,5 % ten opzichte van 2022. Hierdoor blijven de commissielonen in functie van de verdiende premies, na afronding, stabiel en bedragen 10,8 % in 2022 en 2023.

Uit de tabel volgt dat de commissielonen voor de directe zaken in België voor BOAR toenemen met 9,2 % in 2023, samen met een toename van de verdiende premies met 7,2 %. Bijgevolg stijgt de commissieloonratio voor deze verrichtingen en bedraagt 17,1 % in 2023. Voor de directe zaken in België voor AO - wet van 1971 stijgen de commissielonen iets sterker dan de verdiende premies: de commissieloonratio neemt lichtjes toe en bedraagt 6,6 % in 2023. Ook voor de directe zaken in het buitenland voor niet-leven stijgen de commissielonen (+8,2 %) sterker dan de verdiende premies (+4,9 %). De commissieloonratio voor de directe zaken in het buitenland voor niet-leven stijgt hierdoor van 15,1 % in 2022 naar 15,5 % in 2023.

De verrichtingen leven individueel tak 21 kennen een daling van de commissieloonratio van 8,8 % in 2022 tot 7,4 % in 2023. De verdiende premies stijgen met 6,6 % terwijl de commissielonen met 9,8 % dalen. Gezien in leven de commissielonen niet alleen toegekend worden op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille, kennen de commissielonen en de verdiende premies niet noodzakelijk een gelijkaardige evolutie.

De commissieloonratio voor de verrichtingen leven individueel tak 23 stijgt met 0,4 procentpunten en bedraagt 6,8 % in 2023. Voor de verrichtingen leven groep tak 21 blijft de commissieloonratio stabiel op 1,2 % in 2022 en 2023. De commissieloonratio voor de directe zaken in het buitenland voor leven bedraagt 0,4 % in 2023, tegenover 0,3 % in 2022.

Premies en commissielonen (in miljoen euro)

	Verdiende premies		Commissielonen		Verhouding (in %)	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
BOAR (*)	11.852	12.709	1.993	2.176	16,8	17,1
AO - wet van 1971 (*)	1.125	1.292	73	85	6,5	6,6
Leven individueel tak 21 (*)	5.636	6.006	495	446	8,8	7,4
Leven individueel tak 23 (*)	3.231	2.669	206	181	6,4	6,8
Leven groep tak 21 (*)	5.663	6.158	70	75	1,2	1,2
Directe zaken in buitenland (niet-leven)	6.044	6.340	910	985	15,1	15,5
Directe zaken in buitenland (leven)	768	928	2	3	0,3	0,4
Totaal van de verrichtingen (**)	36.128	38.103	3.917	4.113	10,8	10,8

(*) Directe zaken in België

(**) Inclusief directe zaken in het buitenland en aangenomen herverzekering

3. Totaal van de commissielonen en kosten

In 2016, 2017 en 2020 daalden de verdiende premies terwijl de commissielonen en algemene kosten toenamen. Bijgevolg stegen de relatieve commissielonen en algemene kosten in deze jaren. In 2018, 2019 en 2021 namen de commissielonen en algemene kosten eveneens toe, maar minder sterk dan de toename van de verdiende premies: de relatieve commissielonen en algemene kosten daalden.

Vervolgens stijgen de commissielonen en algemene kosten (+4,7 %) in 2022 sterker dan de verdiende premies (+3,9 %). Eenzelfde patroon zien we ook in 2023, met een toename van de commissielonen en algemene kosten (+7,1 %) die groter is dan deze van de verdiende premies (5,5 %). De relatieve commissielonen en algemene kosten stijgen bijgevolg van 24,8 % in 2022 naar 25,2 % in 2023.

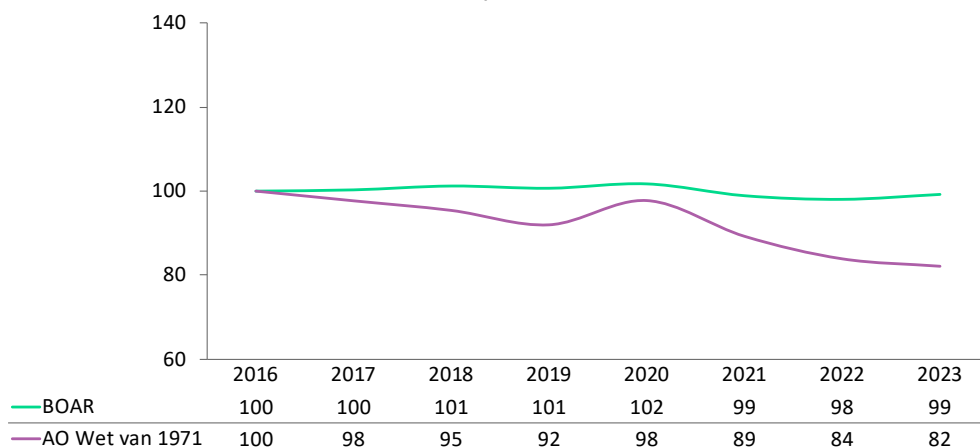
De relatieve commissielonen vertoonden in de periode 2016-2022 een V-vormig verloop. Ze bedroegen 10,9 % in 2016, daalden tot 10,4 % in 2019 en stegen tot 10,8 % in 2022. In 2023 blijven de relatieve commissielonen, na afronding, stabiel op 10,8 %. Sinds 2016 daalden de relatieve personeelskosten geleidelijk, van 7,6 % in 2016 tot 6,5 % in 2022. Deze dalingen worden gevolgd door een lichte stijging naar 6,8 % in 2023. De relatieve andere bedrijfskosten bedragen 7,6 % in 2023 en bereiken daarmee hun hoogste peil sinds 2016. In 2022 noteerde dit aandeel 0,1 procentpunt lager.

Ontwikkeling van de commissielonen en kosten voor alle activiteiten samen (in % van de verdiende premies)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Commissielonen	10,9	10,9	10,5	10,4	10,7	10,7	10,8	10,8
Personeelskosten	7,6	7,5	7,2	7,0	7,0	6,8	6,5	6,8
Andere bedrijfskosten	6,2	6,6	6,9	7,0	7,5	7,1	7,5	7,6
Commissielonen en algemene kosten	24,7	25,0	24,6	24,4	25,2	24,6	24,8	25,2

De onderstaande grafiek geeft de evolutie van het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten in functie van de verdiende premies voor de BOAR-verrichtingen en voor de verrichtingen arbeidsongevallen. Het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten bij de BOAR-verrichtingen ligt vanaf 2021 iets lager dan in de periode 2016-2020. Bij de arbeidsongevallenverrichtingen kent het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten een dalende tendens sinds 2016 die in 2020 werd onderbroken, maar zich terug voortzet vanaf 2021.

Ontwikkeling van het relatieve gewicht van de commissielonen en algemene kosten (in % van de verdiende premies, index: 2016 = 100)





Solvabilität



Methodologie

Technische voorzieningen: reserves aangelegd door de onderneming ter nakoming van de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen die op haar rusten ten aanzien van de verzekeringnemers, de verzekerden of de begunstigden van verzekerings- of herverzekeringsovereenkomsten betreffende zowel de lopende als de vervallen overeenkomsten die nog niet volledig vereffend zijn. De waarde van technische voorzieningen is gelijk aan de som van een (1) beste schatting, (2) risicomarge en (3) replicating portfolios, ook genoemd "technische voorzieningen als geheel berekend".

Beste schatting van technische voorzieningen stemt overeen met het kansgewogen gemiddelde van de toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdswaarde van geld (verwachte contante waarde van de toekomstige kasstromen) en gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije rentetermijnstructuur. De kasstroomprognose die bij de berekening van de beste schatting wordt gebruikt, houdt rekening met alle instroom en uitstroom van kasmiddelen die nodig zijn om te voldoen aan de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen gedurende de looptijd ervan. De beste schatting wordt bruto berekend, zonder aftrek van de schuldvorderingen die voortvloeien uit herverzekeringsovereenkomsten en effectiseringsvehikels.

Risicomarge: marge bovenop de beste schatting van technische voorzieningen, berekend als de verdisconteerde kapitaalskost om te voldoen aan verzekeringsverplichtingen. De risicomarge wordt zodanig berekend dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- of herverzekeringsondernemingen zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen.

Technische voorzieningen als geheel berekend: ook genoemd "replicating portfolios". Wanneer de toekomstige kasstromen in verband met verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen op betrouwbare wijze kunnen worden gerepliceerd met behulp van financiële instrumenten met een waarneembare betrouwbare marktwaarde, wordt de waarde van technische voorzieningen in verband met die toekomstige kasstromen bepaald op basis van de marktwaarde van deze financiële instrumenten. In dit geval zijn geen afzonderlijke berekeningen van de beste schatting en de risicomarge vereist.

Beschikbaar eigen vermogen: de som van kernvermogen en aanvullend eigen vermogen.

Kernvermogen bestaat uit de volgende bestanddelen:

1° het positieve verschil van de activa ten opzichte van de opeisbare passiva, verminderd met het bedrag van de eigen aandelen die door de verzekerings- of herverzekeringsonderneming worden aangehouden.

2° achtergestelde verplichtingen.

Dit bedrag aan kernvermogen bestaat uit verschillende eigenvermogens-instrumenten, zoals gewoon aandelenkapitaal, uitgiftepremies, het beginkapitaal van onderlinge verzekeringsondernemingen, achtergestelde ledenrekeningen, surplusfondsen, preferente aandelen, een reconciliatiereserve en gestorte achtergestelde verplichtingen.

Aanvullend eigen vermogen bestaat uit bestanddelen die geen kernvermogen vormen en die onmiddellijk kunnen worden opgevraagd om verliezen te compenseren. Aanvullend vermogen bestaat uit niet-gestort aandelen- of waarborgkapitaal dat niet is opgevraagd, kredietbrieven, garanties, of andere juridisch bindende verplichtingen. Bij onderlinge verzekeringsverenigingen met variabele bijdragen kan het aanvullend eigen vermogen ook de suppletiebijdragen omvatten die zij van hun leden kunnen eisen in de volgende twaalf maanden. Wanneer een bestanddeel van het aanvullend eigen vermogen gestort of opgevraagd is, wordt het behandeld als een actief en maakt het geen deel meer uit van het aanvullend eigen vermogen.

Surplusfondsen: geaccumuleerde winsten die nog niet beschikbaar zijn gesteld voor uitkering aan de verzekeringnemers en de begunstigden. In België kan dit overeenkomen met het fonds voor toekomstige toewijzingen.

Reconciliatiereserve geeft onder meer de waarderingsverschillen weer tussen de statutaire balans en de Solvency II-balans. De reconciliatiereserve zorgt ervoor dat het kernvermogen teruggebracht kan worden naar het verschil tussen activa en verplichtingen.

Tiers: het beschikbaar eigen vermogen wordt opgedeeld in verschillende 'tiers' die de kwaliteit aangeven van de componenten. De classificatie van eigen vermogensinstrumenten in tiers hangt af van verschillende kenmerken: capaciteit om verliezen te compenseren, rangorde tijdens liquidatie, looptijd, voorwaarden voor terugbetaling etc. Het kernvermogen wordt opgedeeld in Tier 1, Tier 2 en Tier 3, waarbij Tier 1 duidt op de hoogste kwaliteit en Tier 3 op de laagste kwaliteit.

Het Tier 1 kernvermogen wordt verder opgedeeld in Tier 1 'onbeperkt' en Tier 1 'beperkt' kernvermogen. Het Tier 1 'onbeperkt' kernvermogen omvat gewoon aandelenkapitaal, het beginkapitaal van onderlinge verzekeringsondernemingen, surplusfondsen en de reconciliatiereserve. Het Tier 1 'beperkt' kernvermogen omvat achtergestelde verplichtingen, preferente aandelen, achtergestelde ledenrekeningen en vermogensinstrumenten waarvoor een overgangsregeling van toepassing is.

Het aanvullend eigen vermogen wordt opgedeeld in Tier 2 en Tier 3.

In aanmerking komend eigen vermogen: het eigen vermogen dat overblijft na toepassing van de kwantitatieve grenzen op de verschillende tiers van het beschikbaar eigen vermogen. Deze kwantitatieve grenzen zijn een percentage van de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) of de minimumkapitaalvereiste (MCR). Het in aanmerking komend eigen vermogen dat resulteert uit het toepassen van deze grenzen kan vervolgens worden gebruikt in de berekening van solvabiliteitsratio's (SCR- en MCR-ratio).

Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR): het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste in één op 200 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. Het solvabiliteitskapitaalvereiste wordt zo gekalibreerd dat rekening wordt gehouden met alle kwantificeerbare risico's waaraan een verzekerings- of herverzekeringsonderneming blootstaat (bv. risico's niet-leven, leven, ziekte, marktrisico's, kredietrisico's en operationele risico's).

Minimumkapitaalvereiste (MCR): het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste 15 op de 100 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. De MCR moet minimum 25 % en maximum 45 % van de SCR bedragen. De MCR heeft een absolute ondergrens van 2,7 miljoen euro voor niet-levensverzekeringsondernemingen, 4,0 miljoen euro voor levensverzekeringsondernemingen, 3,9 miljoen euro voor herverzekeringsondernemingen en 6,7 miljoen euro voor ondernemingen die gelijktijdig niet-levens- en levensverzekeringsactiviteiten uitoefenden.

Standaardformule: de formule waarmee de SCR wordt berekend volgens een gestandaardiseerde methode waarvan de kalibraties zijn vastgelegd in de Solvency II-verordening.

Intern model: een aanpak waarbij alle risicomodules van de SCR worden berekend met een specifieke kalibratie die gepast is voor de onderneming in plaats van de standaardformule. Voor het gebruik van een intern model is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Gedeeltelijk intern model: een aanpak waarbij sommige risicomodules van de SCR niet worden berekend met de standaardformule maar met een specifieke kalibratie die gepast is voor de onderneming. Gedeeltelijk interne modellen mogen worden gebruikt voor één of meerdere portefeuilles of voor alle activiteiten van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming. Voor het gebruik van een gedeeltelijk intern model is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Ondernemings specifieke parameters: verzekerings- of herverzekerings-ondernemingen mogen bij de berekening van bepaalde risicomodules binnen de standaardformule de parameters vervangen door parameters die specifiek zijn voor de betrokken onderneming. Deze mogelijkheid bestaat enkel voor de modules verzekeringstechnisch risico leven, niet-leven en ziektekosten. Ondernemings specifieke parameters worden gekalibreerd op basis van interne en relevante gegevens voor de onderneming met gebruikmaking van standaardmethodes. Voor het gebruik van ondernemings specifieke parameters is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Volatility adjustment (volatiliteitsaanpassing): een aanpassing aan de risicovrije rentecurve waarmee de technische voorzieningen worden berekend. De volatiliteitsaanpassing die op de relevante risicovrije rentetermijnstructuur wordt toegepast, wordt door EIOPA berekend en komt overeen met 65 % van de voor risico's gecorrigeerde spread voor die munteenheid. De voor risico's gecorrigeerde spread wordt berekend als de spread op de activa van een Europese referentieportefeuille met exclusie van de fundamentele risico's voor deze activa.

Matching adjustment (matchingopslag): een aanpassing aan de risicovrije rentecurve waarmee de technische voorzieningen worden berekend. In tegenstelling tot de volatility adjustment is de matching adjustment gebaseerd op de eigen activaportefeuille van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming (geen Europese referentieportefeuille) en houdt de matching adjustment rekening met de volledige spread met exclusie van de fundamentele risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld (geen beperking tot 65 %).

Afgezonderde fondsen (ring-fenced funds): regelingen waarbij een geheel van activa en passiva volledig afzonderlijk wordt beheerd als ging het om een afzonderlijke verzekeringsonderneming.

Overgangsmaatregel op de rentecurve: overgangsmaatregel waarbij de rentecurve, die wordt gebruikt om de technische voorzieningen te berekenen, deels gebaseerd is op de verdisconteringscurve die onder Solvency I wordt gebruikt en deels op de risicovrije rentecurve onder Solvency II.

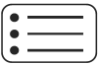
Deze overgangsmaatregel is onderworpen aan een goedkeuring door de NBB en is enkel geldig voor verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen die voortvloeien uit overeenkomsten die vóór 1 januari 2016 zijn gesloten.

De overgangsmaatregel op de rentecurve neemt aan het eind van elk jaar lineair af van 100 % van de Solvency I-curve in het jaar dat aanvangt op 1 januari 2016 tot 0 % op 1 januari 2032.

Overgangsmaatregel op de technische voorzieningen: overgangsmaatregel waarbij het bedrag aan technische voorzieningen deels gebaseerd is op Solvency I-regelgeving en deels op de Solvency II regelgeving.

Deze overgangsmaatregel is onderworpen aan een goedkeuring door de NBB en is enkel geldig voor technische voorzieningen met betrekking tot de op 1 januari 2016 bestaande verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen.

De overgangsmaatregel op de technische voorzieningen neemt aan het eind van elk jaar lineair af van 100 % van de Solvency I technische voorzieningen in het jaar dat aanvangt op 1 januari 2016 tot 0 % op 1 januari 2032.



Criteria van EIOPA voor de indeling van verzekeringsondernemingen niet-leven volgens hun grootte (in euro):

Groot	> 1 miljard bruto premies
Middelgroot	0,1 miljard - 1 miljard bruto premies
Klein	< 0,1 miljard bruto premies

Criteria van EIOPA voor de indeling van verzekeringsondernemingen leven en gemengde verzekeringsondernemingen volgens hun grootte (in euro):

Groot	> 10 miljard bruto technische voorzieningen
Middelgroot	1 miljard - 10 miljard bruto technische voorzieningen
Klein	< 1 miljard bruto technische voorzieningen

In het vervolg van dit hoofdstuk hebben de cijfers telkens betrekking op 2023, tenzij anders vermeld.

1. Beschrijvende statistieken

Er zijn 52 ondernemingen naar Belgisch recht opgenomen in de onderstaande statistieken. Enkele ondernemingen naar Belgisch recht, die onder het toepassingsgebied van Solvency II vallen, hebben geen gegevens aan Assuralia gerapporteerd.

Een verzekeringsonderneming kan zijn solvabiliteitskapitaalvereiste (solvency capital requirement of SCR) berekenen met de standaardformule of een (gedeeltelijk) intern model. Eind 2023 berekenen 3 ondernemingen de SCR met een volledig intern model en 3 ondernemingen met een gedeeltelijk intern model. Het gros van de ondernemingen (88 %) berekent de SCR aan de hand van de standaardformule. 7 ondernemingen die de standaardformule gebruiken, passen ook ondernemings specifieke parameters toe. Deze parameters worden gebruikt voor de berekening van technische risico's.

65 % van de ondernemingen maakt gebruik van de volatility adjustment voor de berekening van de technische voorzieningen. De volatility adjustment is een aanpassing aan de risicovrije rentecurve waarmee de verplichtingen worden verdisconteerd. Deze aanpassing is gebaseerd op de spreadbewegingen op de activa van een gemiddelde Europese referentieportefeuille. Geen enkele verzekeringsonderneming heeft een afgezonderd fonds (ring-fenced fund) of een verzekeringsportefeuille waarvoor de matching adjustment wordt gebruikt.

Verzekeringsondernemingen kunnen ook gebruik maken van overgangsmaatregelen waarbij de risicovrije rentecurve of het bedrag aan technische voorzieningen deels gebaseerd is op Solvency I-regelgeving. Geen enkele van de 52 ondernemingen maakt eind 2023 gebruik van een dergelijke overgangsmaatregel.

Algemene basisinformatie over de ondernemingen

	Aantal ondernemingen	Percentage	Klein	Middel-groot	Groot
Berekeningsmethode van de SCR					
Standaardformule	46	88%	24	14	8
Gedeeltelijk intern model	3	6%	1	1	1
Volledig intern model	3	6%	0	1	2
Gebruik van ondernemings specifieke parameters	7	13%	4	1	2
Volatility adjustment (Volatiliteitsaanpassing)	34	65%	13	11	10
Overgangsmaatregel voor de technische voorzieningen	0	0%	0	0	0
Totaal	52		25	16	11

2. Solvency II-balans

De Solvency II-balans is een economische balans waarbij de activa worden gewaardeerd aan hun marktwaarde en de passiva worden berekend volgens een marktconsistente benadering (Solvency II-regels). De activazijde van de Solvency II-balans bestaat grotendeels uit beleggingen met een vast rendement: 32,0 % overheidsobligaties, 14,9 % bedrijfsobligaties en -leningen en 12,3 % andere leningen en hypotheekleningen. Aandelen en vastgoed bedragen respectievelijk 3,4 % en 2,5 % van de activa. De overige activa bestaan uit deelnemingen in verbonden ondernemingen (2,8 %), cash (1,6 %), het deel van herverzekeraars in de technische voorzieningen (4,5 %), beleggingsfondsen (6,4 %), uitgestelde belastingvorderingen (0,2 %) en andere activa (3,0 %). De activa voor overeenkomsten gekoppeld aan indexen of beleggingen (tak 23-contracten) bedragen 16,3 %.

De passivazijde van de Solvency II-balans bestaat voornamelijk uit technische voorzieningen leven (51,1 %), schade (6,1 %), ziekteverzekering (4,4 %) en tak 23-contracten (15,8 %). Overige verplichtingen betreffen uitgestelde belastingverplichtingen (0,5 %), financiële verplichtingen (3,9 %), achtergestelde verplichtingen (1,3 %), deposito's van herverzekeraars (2,7 %) en andere passiva (4,0 %). Het kernvermogen (basic own funds) bedraagt 11,0 % van het balanstotaal. Er zijn aanpassingen aan de waardering van activa en passiva (-0,7 %) nodig opdat het verschil tussen activa en verplichtingen gelijk is aan het kernvermogen. Deze aanpassingen aan activa en passiva zijn voornamelijk te verwachten dividenden, uitkeringen en kosten verminderd met achtergestelde verplichtingen in het kernvermogen.

Solvency II balans (in miljoen euro) ¹	2021	2022	2023
Activa: Totaal	353.605	300.098	313.482
Bedrijfsobligaties en -leningen	55.815	47.242	46.795
Overheidsobligaties	130.781	95.712	100.192
Aandelen	12.117	8.907	10.579
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	7.995	7.877	8.806
Leningen en hypotheek	40.898	36.121	38.662
Vastgoed en materiële vaste activa	9.978	9.570	7.813
Cash	4.312	4.618	5.046
Herverzekeringen	12.403	13.606	14.191
Beleggingsfondsen	20.477	21.764	20.199
Uitgestelde belastingvorderingen	604	823	698
Andere	6.976	8.336	9.401
Activa voor overeenkomsten gekoppeld aan indexen of beleggingen	51.249	45.523	51.101
Verplichtingen: Totaal	319.810	269.013	281.420
Technische voorzieningen leven	196.802	154.424	160.297
Technische voorzieningen schade	19.151	18.119	19.040
Technische voorzieningen gezondheid (analoog aan levensverzekering)	12.992	10.145	10.615
Technische voorzieningen gezondheid (analoog aan schadeverzekering)	3.192	2.948	3.089
Uitgestelde belastingverplichtingen	1.340	1.209	1.581
Financiële verplichtingen	13.510	14.205	12.374
Andere achtergestelde verplichtingen	4.121	3.801	3.952
Deposito's van herverzekeraars	8.337	8.320	8.329
Andere	10.504	11.644	12.588
Technische voorzieningen - aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	49.862	44.197	49.555
Aanpassingen aan activa en passiva	-1.935	-1.767	-2.266
Kernvermogen	35.730	32.853	34.327
Gewoon aandelenkapitaal en verbonden uitgiftepremies	7.469	7.471	7.482
Preferente aandelen en verbonden uitgiftepremies	0	0	0
Kernvermogen van onderlinge maatschappijen	340	336	334
Surplusfondsen	1.752	1.745	1.603
Reconciliatiereserve	21.534	18.772	20.350
Achtergestelde verplichtingen	4.058	3.739	3.890
Netto uitgestelde belastingvorderingen	578	790	670
Andere vermogensbestanddelen (incl. overgangsregelingen)	0	0	0
Aftrekken	0	1	1
Aanvullend eigen vermogen	506	506	503

¹ De steekproef van de tabel op deze bladzijde is constant in de periode 2021-2023.

3. Overzicht van de kapitaalvereisten

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) blijft in 2023 afgerond op hetzelfde niveau als in 2022, namelijk 16,9 miljard euro. Ten opzichte van 2021 daalt de SCR 8,9 %. Het in aanmerking komend eigen vermogen stijgt naar 34,7 miljard euro. Ten opzichte van 2022 stijgt het in aanmerking komend eigen vermogen met 4,6 % en ten opzichte van 2021 daalt het met 3,9 %. De SCR-ratio in 2023 stijgt naar 205 %, want de SCR blijft gelijk en het in aanmerking komend eigen vermogen neemt toe. De SCR-ratio ligt in 2023 9 procentpunten hoger dan in 2022 en 11 procentpunten hoger dan in 2021.

De MCR-ratio, die het in aanmerking komend eigen vermogen afzet ten opzichte van het absoluut minimum aan vereist kapitaal, bedraagt eind 2023 440 %. De Belgische verzekeringssector heeft dus een zeer comfortabele marge bovenop het vereist kapitaal van Solvency II.

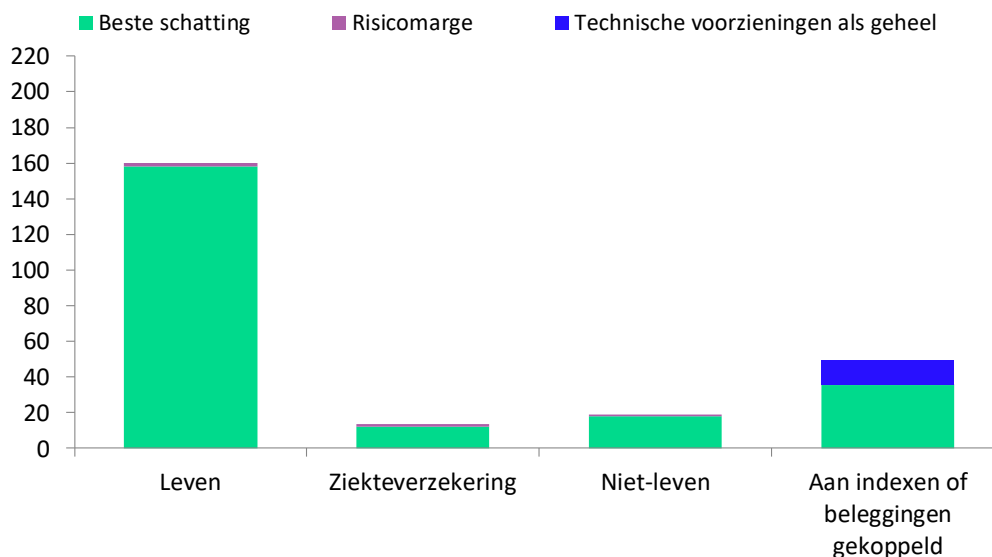
(in miljoen euro) ²	SCR			MCR		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Vereist kapitaal	18.586	16.938	16.939	7.795	7.035	7.044
In aanmerking komend eigen vermogen	36.096	33.144	34.682	32.458	29.543	31.005
Surplus	17.510	16.205	17.743	24.663	22.507	23.961
Solvabiliteitsratio	194%	196%	205%	416%	420%	440%

² De steekproef van de tabel op deze bladzijde is constant in de periode 2021-2023.

4. Technische voorzieningen

Onder Solvency II worden de technische voorzieningen opgesplitst in een beste schatting en een risicomarge. Daarnaast zijn er ook technische voorzieningen die als een geheel worden berekend (replicating portfolios). De technische voorzieningen leven (excl. tak 23-contracten) bedragen 160,3 miljard euro en zijn opgebouwd uit een beste schatting (158,1 miljard euro) en een risicomarge (2,2 miljard euro). De technische voorzieningen ziekteverzekering (13,7 miljard euro, waarvan 12,3 miljard euro beste schatting) en niet-leven (19,0 miljard euro, waarvan 18,0 miljard euro beste schatting) zijn beduidend minder omvangrijk dan de technische voorzieningen leven. De technische voorzieningen voor tak 23-contracten (aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen) bedragen 49,6 miljard euro en bevatten een risicomarge van 0,6 miljard euro.

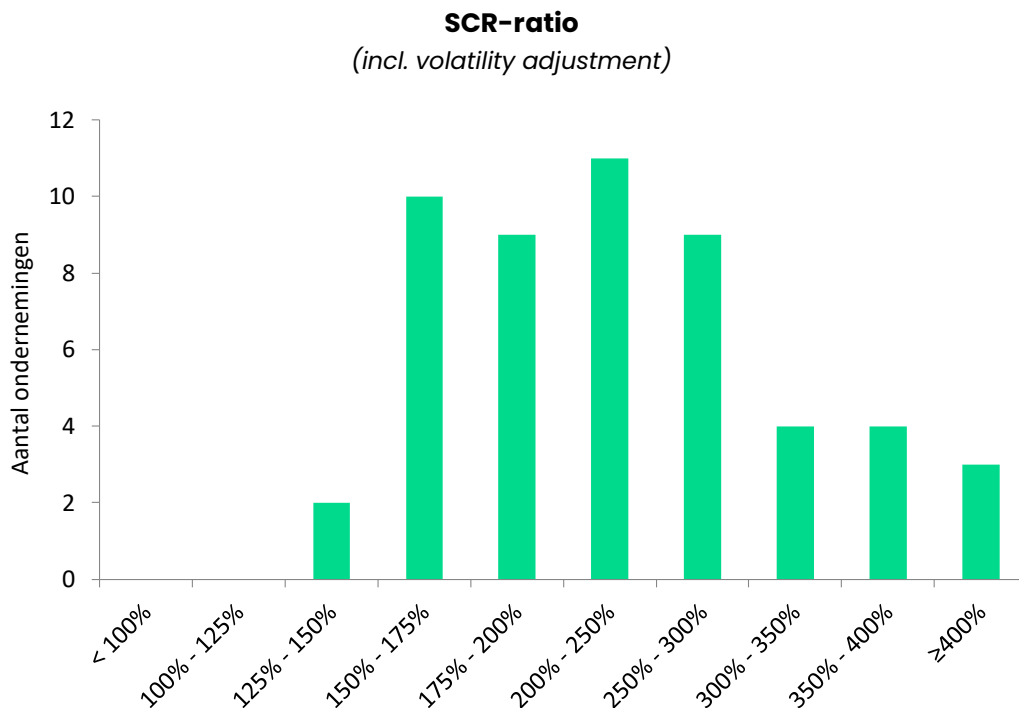
Technische voorzieningen
(in miljard euro)



5. SCR-ratio

5.1 Verdeling van de solvabiliteitsratio's

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) vertegenwoordigt het eigen vermogen dat ondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste één op 200 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. Eind 2023 voldoen alle verzekeringsondernemingen aan de solvabiliteitskapitaalvereiste. De gemiddelde SCR-ratio voor de Belgische verzekeringssector bedraagt 205%. 21 ondernemingen hebben een SCR-ratio in het interval 100% - 200%. Maar liefst 31 ondernemingen hebben een SCR-ratio groter dan 200%.

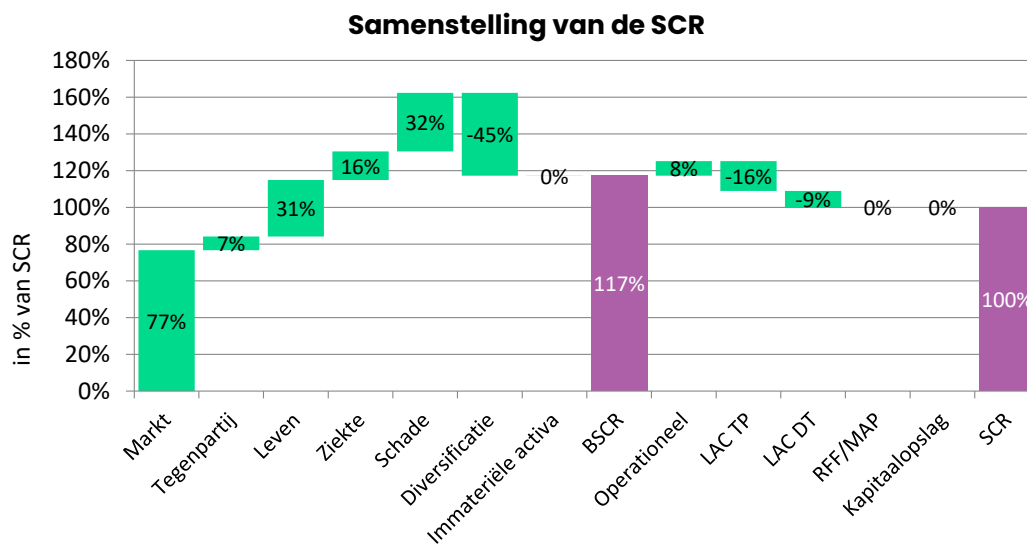


5.2 Gemiddelde SCR-ratio's volgens grootte van de onderneming

Kleine en middelgrote verzekeringsondernemingen hebben gemiddeld genomen een licht hogere SCR-ratio (respectievelijk 212% en 229%) dan grote verzekeringsondernemingen (198%).

5.3 Samenstelling van de SCR berekend volgens de standaardformule

De grafiek geeft het relatieve belang weer van de verschillende risicomodules en aanpassingen bij de berekening van de SCR. De module marktrisico neemt met 77 % het belangrijkste aandeel in bij de berekening van de SCR. De bijdrage aan de kapitaalsvereiste door verzekeringstechnische risico's bedraagt 31 % voor levensverzekeringen, 16 % voor ziekteverzekeringen en 32 % voor schadeverzekeringen. De diversificatie-effecten tussen de risicomodules bedragen 45 % en verlagen de kernsolvabiliteitskapitaalvereiste (basic solvency capital requirement of BSCR) in aanzienlijke mate. Bovenop de BSCR bedraagt de kapitaalsvereiste voor de module operationeel risico 8 %. Het verliescompensatievermogen van technische voorzieningen (loss-absorbing capacity of technical provisions of LAC TP) bedraagt 16 %. Het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen (loss-absorbing capacity of deferred taxes of LAC DT) is met 9 % relatief beperkt.



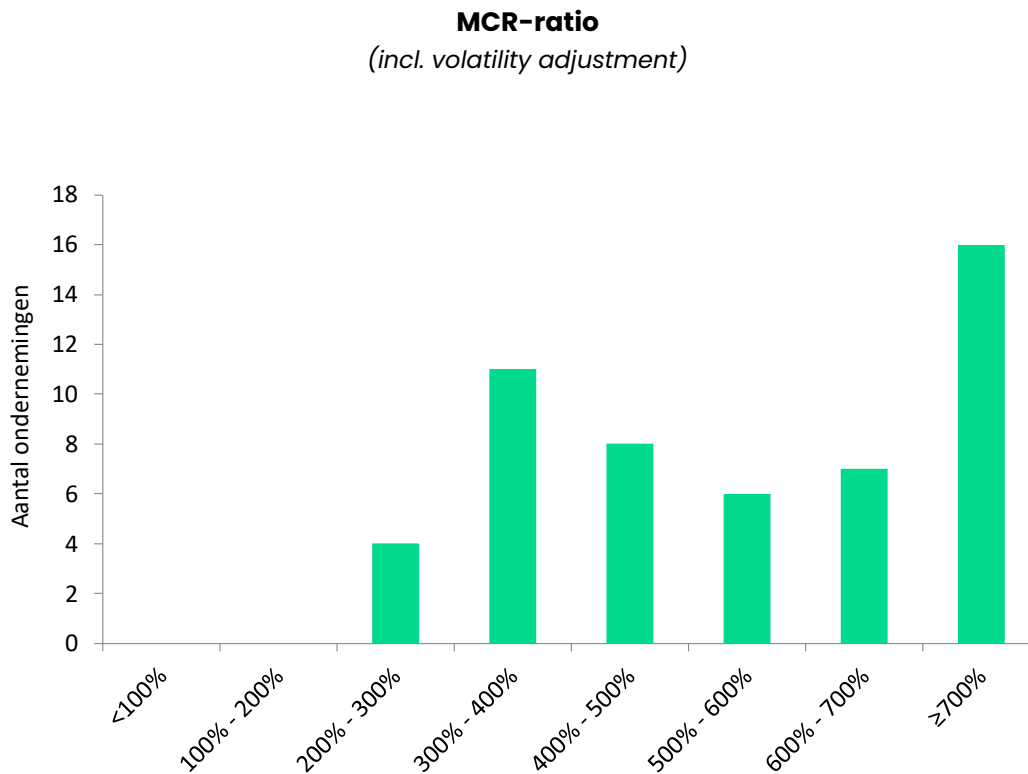
LAC TP = verliescompensatievermogen van technische voorzieningen

LAC DT = verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen

RFF/MAP = ring-fenced funds & matching adjustment portfolios

6. MCR-ratio

De minimumkapitaalvereiste vertegenwoordigt het minimale eigen vermogen dat verzekeringsondernemingen moeten aanhouden. De gemiddelde MCR-ratio voor de Belgische verzekeringssector bedraagt 440 %. Geen enkele onderneming heeft een MCR-ratio kleiner dan 200 %. De MCR-ratio varieert sterk van onderneming tot onderneming. 15 van de 52 ondernemingen hebben een MCR-ratio tussen 200 % en 400 %. 37 ondernemingen hebben een MCR-ratio groter dan 400 %.



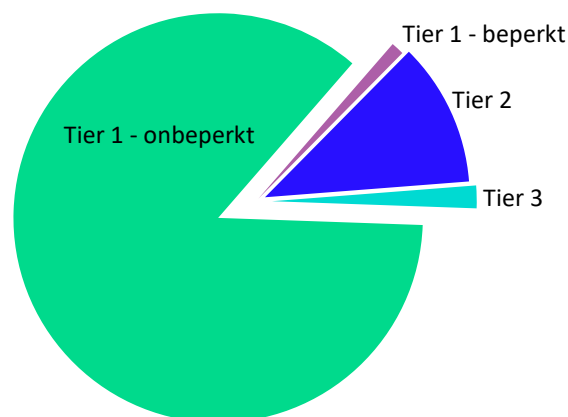
7. In aanmerking komend eigen vermogen om de SCR af te dekken

Het in aanmerking komend eigen vermogen om de SCR af te dekken bestaat voor 86 % uit onbeperkt Tier 1 eigen vermogen. Het onbeperkt Tier 1 eigen vermogen omvat gewoon aandelenkapitaal en uitgiftepremies, beginkapitaal of ledenbijdragen van onderlinge maatschappijen, surplusfondsen en de reconciliatiereserve. Het beperkt Tier 1 eigen vermogen maakt slechts voor 1% deel uit van het in aanmerking komend eigen vermogen en bestaat voornamelijk uit eeuwigdurende achtergestelde schulden.

Het Tier 2 eigen vermogen maakt voor 11 % deel uit van het in aanmerking komend eigen vermogen en bestaat voornamelijk uit achtergestelde schulden met een oorspronkelijke looptijd van minstens tien jaar. Het Tier 2 eigen vermogen omvat ook het aanvullend eigen vermogen, dat voornamelijk bestaat uit suppletiebijdragen die onderlinge maatschappijen met variabele premies binnen het komende jaar van hun leden kunnen eisen.

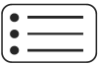
Het in aanmerking komend eigen vermogen bestaat slechts voor 2 % uit Tier 3 eigen vermogen. Het Tier 3 eigen vermogen bestaat uit netto uitgestelde belastingvorderingen.

In aanmerking komend eigen vermogen om de SCR af te dekken



Bijlagen niet-leven





Methodologie

Steekproef

Voor het onderzoek van de resultaten van de verschillende takken niet-leven van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn). De resultaten van Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn soms in de studie opgenomen.

1. BA motorrijtuigen

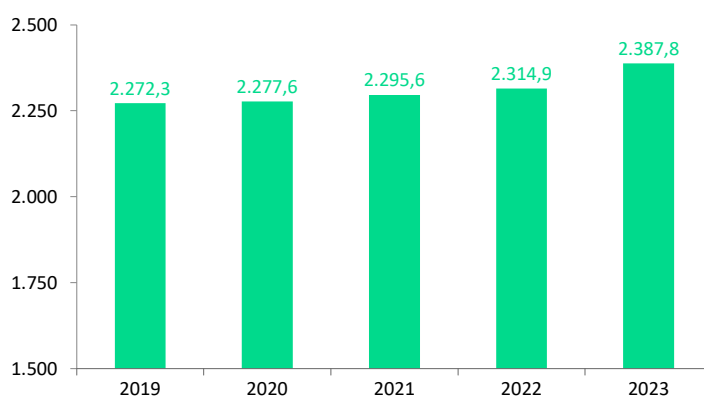
In 2023 groeit het incasso van de BA motorrijtuigen met 3,1 % om uit te komen op 2.387,8 miljoen euro. Daarmee vertoont dit incasso voor het vijfde jaar op rij een groei.

Voor de categorie "toerisme en zaken" – de categorie met het grootste aandeel in de premie-inkomsten van de tak BA motorrijtuigen (74,7 %) – stijgt het incasso in 2023 met 2,9 %. Wat de twee andere segmenten van de tak BA motorrijtuigen betreft, namelijk de "tweewielers" en de "andere motorrijtuigen" (het vervoer van zaken, autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen), groeit het incasso in 2023 respectievelijk met 2,7 % en 4,3 %.

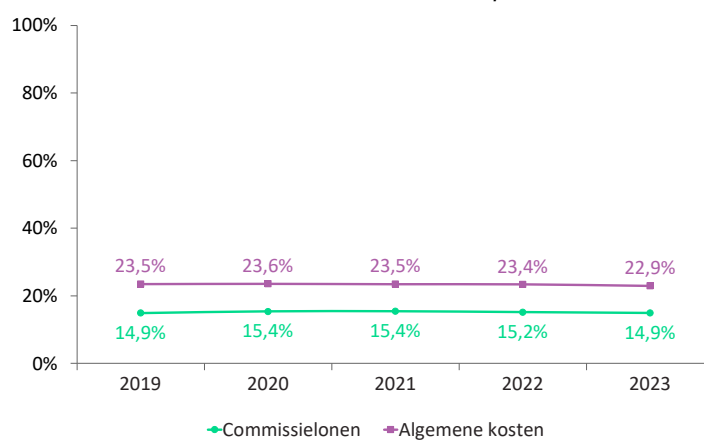
In 2005 bedroeg de gemiddelde premie voor de BA toerisme en zaken 317 euro (zonder taksen). Tussen 2005 en 2008 daalde deze premie met 4,5 % om in 2008 uit te komen op 303 euro. In de periode 2009-2015 steeg de gemiddelde premie met 8,6 % naar 329 euro. Vanaf 2016 daalde de gemiddelde premie elk jaar, tot ze 308 euro bedroeg in 2021. In 2022 en 2023 is de gemiddelde premie voor de BA toerisme en zaken respectievelijk met 0,3 % en 1,3 % gestegen, om in 2023 uit te komen op 313 euro.

De relatieve commissielonen en de relatieve algemene kosten dalen licht en vertegenwoordigen respectievelijk 14,9% en 22,9 % van de verdiende premies.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

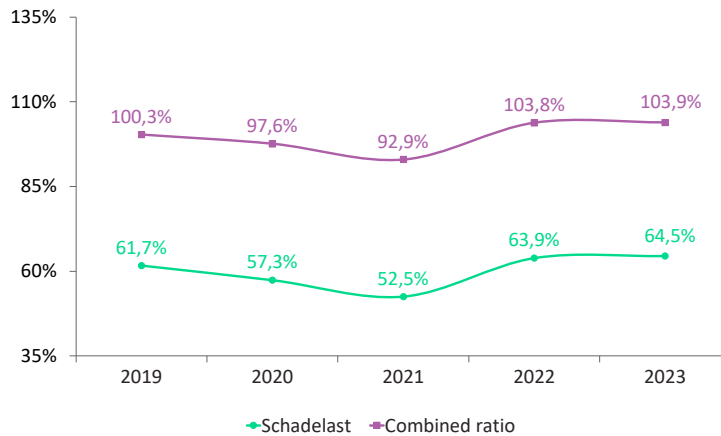


De schadefrequentie vertoont sinds 2010 een dalende trend, vooral dankzij de verhoogde aandacht voor verkeersveiligheid, en bedroeg 5,74 % in 2019 voor de tak BA motorrijtuigen als geheel. De lockdowns en de beperkte verplaatsingen naar aanleiding van de gezondheids crisis door COVID-19 hebben in 2020 voor een sterke daling gezorgd tot 4,42 %. De schadefrequentie vertoont in 2021, 2022 en 2023 stijgingen tot respectievelijk 4,88 %, 5,02 % en 5,04 %, maar blijft duidelijk onder het niveau van vóór 2020.

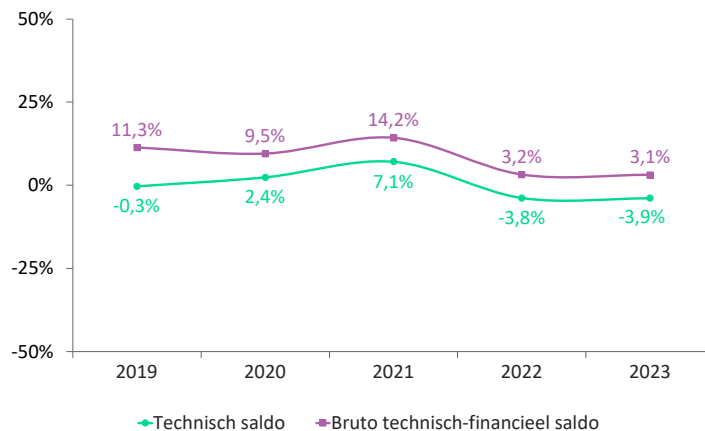
In 2023 bedraagt de schadelast (zonder interne kosten) voor de tak BA motorrijtuigen 64,5 % van de verdiende premies. Ten opzichte van 2022 stijgt de schaderatio licht, met 0,6 procentpunten. De stijging van de uitkeringen wordt immers deels gecompenseerd door een zwakkere stijging van de voorzieningen in 2023 dan in 2022. De schaderatio haalt in 2022 en 2023 bijgevolg weer pre-covid waarden, ondanks een lagere schadefrequentie, aangezien de gemiddelde kost stijgt door de hogere inflatie.

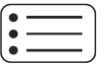
In 2023 bedraagt het technisch saldo voor de tak BA motorrijtuigen -3,9 % van de verdiende premies (tegenover -3,8 % in 2022). De nettobeleggingsopbrengsten bedragen 7,0 % van de verdiende premies in 2023 en 2022, tegenover 7,1 % in 2021 en 2020, en liggen hiermee duidelijk lager dan in 2019 (11,6 %) en 2018 (11,2 %). Het bruto technisch-financieel saldo, dat rekening houdt met de financiële opbrengsten, bedraagt 3,1 % van de verdiende premies in 2023 (tegenover 3,2 % in 2022).

Schadelast en combined ratio (in functie van de verdiende premies)



Saldi (in functie van de verdiende premies)





Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "toerisme en zaken" is van 0,9 % in 2022 gestegen naar 3,7 % in 2023; de stijging van de uitkeringen wordt deels gecompenseerd door een zwakkere stijging van de voorzieningen in 2023 dan in 2022. Deze categorie vertoont hiermee voor het tiende jaar op rij een positief resultaat.

Het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "tweewielers" stijgt in 2023 en bedraagt 29,4 % van de verdiende premies, tegenover 28,7 % in 2022. Deze stijging valt te verklaren door een daling van de uitkeringen en een zwakkere stijging van de voorzieningen in 2023 dan in 2022.

Voor de categorie "andere motorrijtuigen", die het vervoer van zaken alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen omvat, daalt het relatief bruto technisch-financieel saldo van 6,2 % in 2022 naar -3,4 % 2023. Deze evolutie valt voornamelijk te verklaren door een stijging van de uitkeringen en een sterkere stijging van de voorzieningen in 2023 dan in 2022.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2022	2023
Toerisme en zaken	74,7	0,9	3,7
Tweewielers	3,8	28,7	29,4
Andere motorrijtuigen	21,5	6,2	-3,4

2. Voertuigcasco

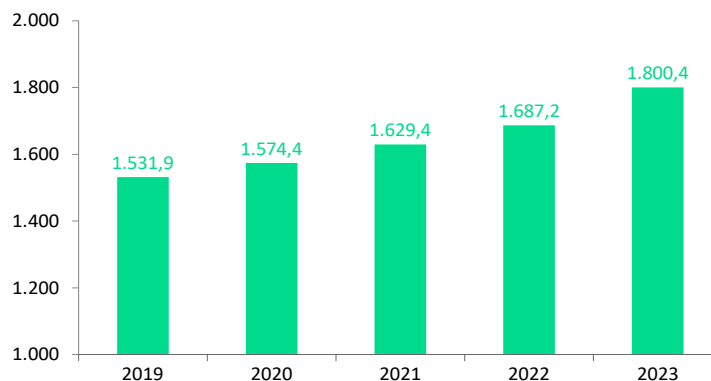
Het incasso van de tak voertuigcasco blijft in 2023 groeien: het stijgt met 6,7 % en komt uit op 1.800,4 miljoen euro, tegenover 1.687,2 miljoen euro in 2022. De belangrijkste categorie hierin is, met ruime voorsprong, "toerisme en zaken" (80,4 % van het incasso van de tak). Het incasso van deze categorie stijgt in 2023 met 6,0 % ten opzichte van 2022.

Volgens een steekproef die qua incassovolume 98 % van de markt vertegenwoordigt, stijgt de gemiddelde premie (zonder taksen) in voertuigcasco met 6,4 % voor "toerisme en zaken". Ze bedraagt 484 euro in 2023 (tegenover 463 euro in 2022). Het aantal verzekerde voertuigen is in 2023 met 1,3 % gestegen (+1,1 % in 2022).

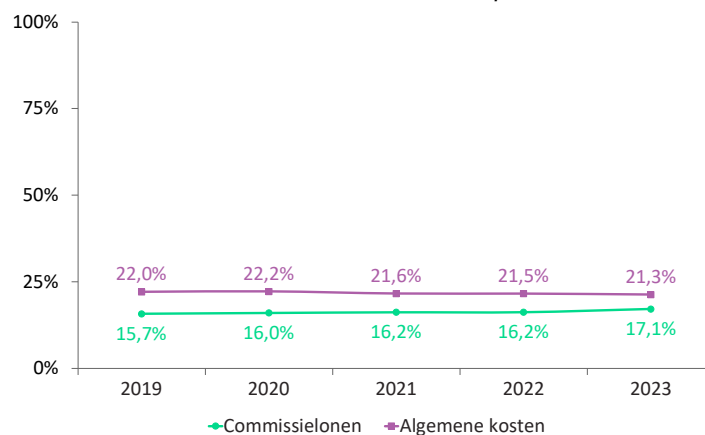
Volgens een enquête van Assuralia heeft 48 % van het wagenpark een cascoverzekering in 2023. Het aandeel van de voertuigen met een dekking materiële schade - vaak enkel opgenomen in een volledige omnium - bedraagt 32 % in 2023.

Voor de categorieën "tweewielers" en "andere motorrijtuigen" (vervoer van zaken, alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen) neemt het incasso in 2023 toe met respectievelijk 17,1 % en 9,2 %. Deze categorieën vertegenwoordigen respectievelijk 0,8 % en 18,9 % van het incasso van de tak voertuigcasco.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



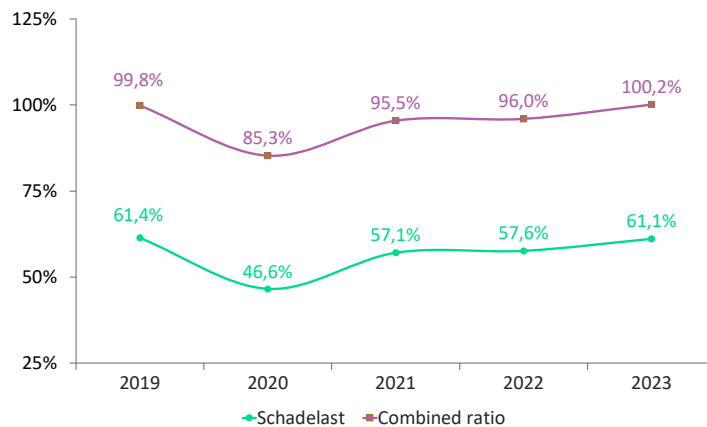
Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)



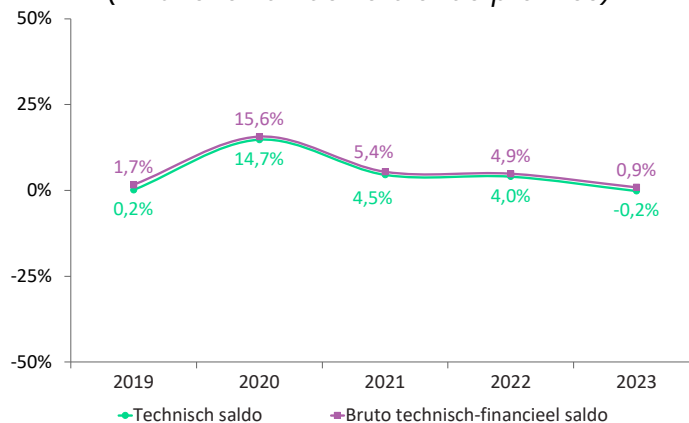
De schadelast (zonder interne kosten) van de tak voertuigcasco bedraagt 61,1 % van de verdiende premies in 2023 en ligt daarmee 3,5 procentpunten hoger dan in 2022, voornamelijk door een stijging van de uitkeringen.

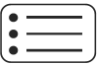
De tak voertuigcasco noteert in 2023 een negatief technisch saldo dat -0,2 % van de verdiende premies bedraagt en dus 4,2 procentpunten lager ligt dan in 2022. Het relatief technisch saldo van deze tak is voor de eerste keer in de onderzochte periode negatief. Dat valt voornamelijk te verklaren door een stijging van de schaderatio in 2023. Aangezien schadegevallen in de tak voertuigcasco vrij snel geregeld worden, blijven de nettobeleggingsopbrengsten zeer beperkt (1,0 % van de verdiende premies in 2023). Het uiteindelijke resultaat voor de tak voertuigcasco bedraagt aldus 0,9 % van de verdiende premies in 2023.

Schadelast en combined ratio (in functie van de verdiende premies)



Saldi (in functie van de verdiende premies)





Voor de categorie “toerisme en zaken” is het bruto technisch-financieel resultaat in 2023 negatief; het bedraagt -3,0 % van de verdiende premies en is dus gedaald ten opzichte van 2022, toen het 1,6 % bedroeg. Deze daling valt voornamelijk te verklaren door een stijging van de uitkeringen ten opzichte van 2022.

Voor de categorie “tweewielers” bedraagt het bruto technisch-financieel resultaat 39,4 % van de verdiende premies in 2023, tegenover 44,1 % in 2022.

De categorie “andere motorrijtuigen” – die het vervoer van zaken alsook de autobussen-autocars, taxi’s en huurrijtuigen omvat – noteert in 2023 eveneens een positief bruto technisch-financieel resultaat, namelijk 15,9 % van de verdiende premies. Het ligt daarmee lager dan in 2022 als gevolg van een stijging van de uitkeringen alsook een meer uitgesproken stijging van de voorzieningen.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2022	2023
Toerisme en zaken	80,3	1,6	-3,0
Tweewielers	0,8	44,1	39,4
Andere motorrijtuigen	18,9	17,5	15,9

3. Brand

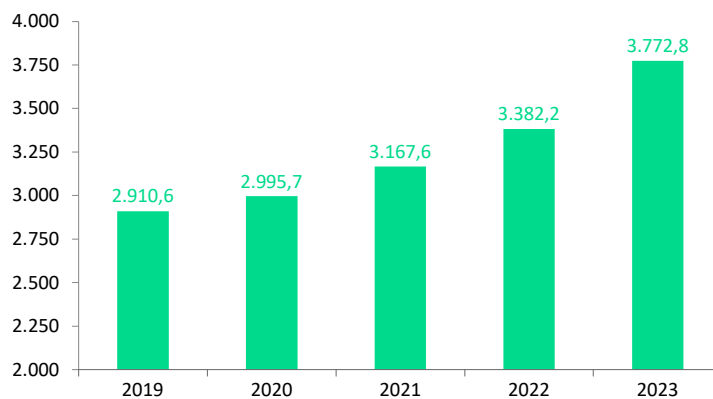
In 2023 bedraagt het incasso van de tak brand 3.772,8 miljoen euro. Dat is een stijging met 11,5 % ten opzichte van 2022 (3.382,2 miljoen euro)

Over de periode 2019-2023 is het incasso van deze tak elk jaar gegroeid, met een gemiddelde jaarlijkse stijging van 6,7 %.

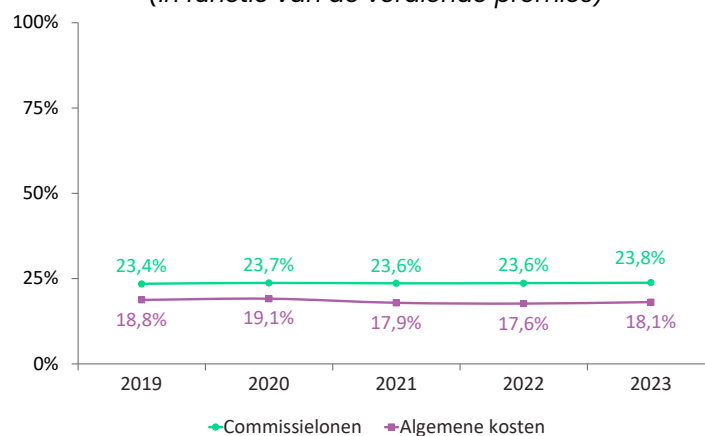
Bijna twee derde van het incasso van de tak brand betreft de categorie “woningen”, die in 2023 een incassogroei van 10,3 % realiseert. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van de evolutie van de ABEX-index (+9,5 % in 2023). Volgens een steekproef die 64 % van de markt dekt, steeg de gemiddelde premie (zonder taksen) – volgens een schatting waarbij het incasso door het aantal verzekerde risico’s wordt gedeeld – met 8,7 %, namelijk van bijna 383 euro in 2022 naar 416 euro in 2023.

Uitgedrukt in functie van de verdiende premies zijn de commissielonen in de tak brand de afgelopen vijf jaren vrij stabiel gebleven; zij fluctueren tussen 23,4 % en 23,8 %. In 2023 bedragen ze 23,8 % van de verdiende premies, het hoogste niveau in de onderzochte periode. De relatieve algemene kosten nemen weer licht toe; ze stijgen van 17,6 % in 2022 naar 18,1 % in 2023.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

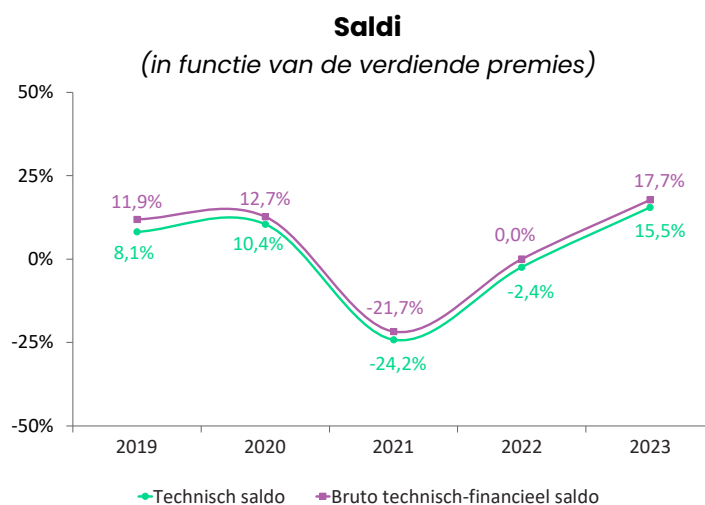
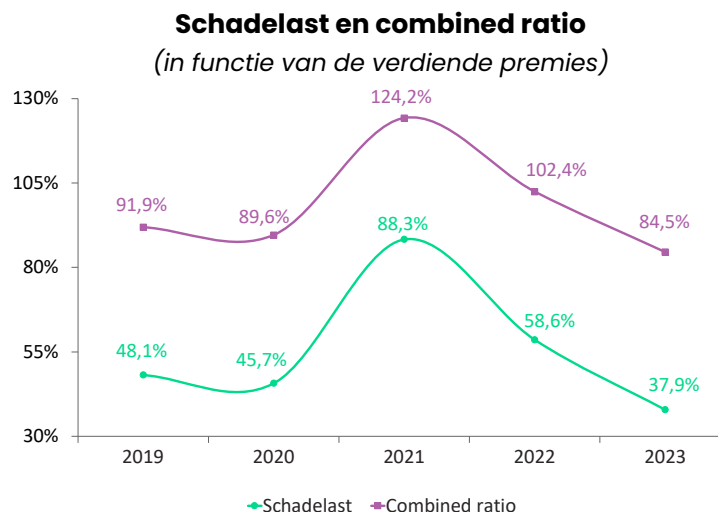


Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)



In 2023 bedraagt de schadelast (zonder interne kosten en egalisatievoorzieningen) voor de tak brand 37,9 % van de verdiende premies. Hij is dus met 20,7 procentpunten afgenomen ten opzichte van 2022 (58,6 %). Deze terugval valt te verklaren door de daling van de relatieve uitkeringen en, in mindere mate, een sterkere daling van de relatieve voorzieningen dan het jaar voordien. Het jaar 2023 was wat noodweer betreft dan ook een vrij rustig jaar, vergeleken met 2022 en 2021, zodat de schadelast gematigder bleef. Ter herinnering: het jaar 2021 werd in België gekenmerkt door de rampzalige overstromingen van juli, die schadegevallen van uitzonderlijke omvang veroorzaakten, wat op de schadelast woog. In 2022 veroorzaakten voornamelijk de zware stormen van de maand februari (Eunice en Franklin) een zeer groot aantal schadegevallen, wat op de relatieve uitkeringen woog.

De daling van de schaderatio resulteert in een stijging van het relatief technisch resultaat voor de tak brand, dat 15,5 % van de verdiende premies bedraagt in 2023 (+17,9 procentpunten ten opzichte van 2022). De impact van de daling van de relatieve schadelast op het technisch resultaat wordt enigszins getemperd door de evolutie van de relatieve egalisatievoorzieningen, die in 2023 sterker stijgen dan in 2022. Deze voorzieningen worden vooral aangelegd in jaren die wat noodweer betreft milder zijn, zodat men in jaren die het qua noodweer harder te verduren krijgen beter opgewassen is tegen een stijging van de uitkeringen. Rekening houdend met de beleggingsopbrengsten, die 2,2 % van de verdiende premies bedragen, verkrijgt men voor 2023 een bruto technisch-financieel saldo dat 17,7 % van de verdiende premies bedraagt.



Stormen en overstromingen - jaartotalen (situatie op 31/12)				
		Aantal schadegevallen	Totale schadelast	Gemiddelde kost van een schadegeval
Totaal 2023	Totaal	73.094	169,0 miljoen euro	2.312 euro
	Storm	56.606	114,7 miljoen euro	2.027 euro
	Overstroming	5.745	25,3 miljoen euro	4.398 euro
	Voertuigcasco*	10.743	29,0 miljoen euro	2.699 euro
Totaal 2022	Totaal	257.319	725,6 miljoen euro	2.820 euro
	Storm	231.453	651,7 miljoen euro	2.816 euro
	Overstroming	3.511	22,7 miljoen euro	6.456 euro
	Voertuigcasco*	22.355	51,2 miljoen euro	2.292 euro
Totaal 2021	Totaal	158.980	2.801,9 miljoen euro	17.624 euro
	Storm	54.018	124,3 miljoen euro	2.301 euro
	Overstroming	86.150	2.577,3 miljoen euro	29.916 euro
	Voertuigcasco*	18.813	100,3 miljoen euro	5.332 euro
Totaal 2020	Totaal	185.484	368,7 miljoen euro	1.988 euro
	Storm	168.584	330,1 miljoen euro	1.958 euro
	Overstroming	4.206	16,2 miljoen euro	3.856 euro
	Voertuigcasco*	12.694	22,4 miljoen euro	1.763 euro
Totaal 2019	Totaal	156.570	337,2 miljoen euro	2.154 euro
	Storm	138.561	296,0 miljoen euro	2.136 euro
	Overstroming	3.038	14,3 miljoen euro	4.706 euro
	Voertuigcasco*	14.971	27,0 miljoen euro	1.801 euro

* Schade veroorzaakt door natuurkrachten. Voor de resultaten van de tak voertuigcasco, zie deel 2 van de bijlagen niet-leven.

De belangrijkste stormen en overstromingen van de laatste vijf jaar				
	Meest getroffen waarborg	Aantal schadegevallen*	Totale schadelast*	Gemiddelde kost van een schadegeval*
23 – 25 juli 2023	Voertuigcasco	1.498	10,1 miljoen euro	6.713 euro
24 – 26 augustus 2023	Storm	2.678	10,1 miljoen euro	3.777 euro
1 – 3 november 2023	Storm	45.494	92,7 miljoen euro	2.038 euro
31 januari-7 februari 2022	Overstroming	5.389	11,2 miljoen euro	2.081 euro
16 - 21 februari 2022	Storm	208.213	572,9 miljoen euro	2.752 euro
18 - 20 mei 2022	Storm	20.659	71,3 miljoen euro	3.453 euro
10 – 13 maart 2021	Storm	20.494	34,6 miljoen euro	1.687 euro
17 – 21 juni 2021	Storm	7.350	40,5 miljoen euro	5.516 euro
27 – 30 juni 2021	Overstroming	3.844	31,8 miljoen euro	8.285 euro
14 - 16 juli 2021**	Overstroming	73.734	2.318,6 miljoen euro	31.446 euro
24 – 27 juli 2021	Overstroming	4.295	37,0 miljoen euro	8.622 euro
24 - 29 september 2020	Storm	13.277	24,2 miljoen euro	1.825 euro
9 - 18 augustus 2020	Storm	9.759	33,7 miljoen euro	3.455 euro
15 - 17 februari 2020	Storm	35.848	64,3 miljoen euro	1.794 euro
8 - 12 februari 2020	Storm	96.566	189,4 miljoen euro	1.961 euro
1 - 13 juni 2019	Storm	21.865	50,1 miljoen euro	2.292 euro
9 - 17 maart 2019	Storm	104.899	216,4 miljoen euro	2.063 euro

* Totaal van de schadegevallen storm, overstroming en voertuigcasco (schade veroorzaakt door natuurkrachten).

** Schatting op 31/12/2023 (bijdragen van de gewesten inbegrepen).

Alle categorieën van eenvoudige risico's vertonen ten opzichte van 2022 een herstel van hun relatief bruto technisch-financieel saldo in 2023.

Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "woningen" (de belangrijkste categorie wat het incasso van de eenvoudige risico's betreft) stijgt met 14,5 procentpunten naar 17,0 % van de verdiende premies, komend van 2,5 % het jaar voordien. Deze evolutie valt te verklaren door de afname van de schadelast, voornamelijk teweeggebracht door de daling van de relatieve uitkeringen.

Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "landbouwisico's" herstelt zich aanzienlijk (+32,8 procentpunten) en bedraagt 2,5 % in 2023, tegenover -30,3 % in 2022. De relatieve schadelast neemt sterk af door een daling van zowel de relatieve uitkeringen als de relatieve voorzieningen (na een stijging hiervan het jaar voordien). Ter herinnering: in februari 2022 wogen de stormen Eunice en Franklin sterk op de relatieve schadelast van de categorie "landbouwisico's" – meer dan de overstromingen van juli 2021 hadden gedaan.

Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "ondernemingen" groeit tussen 2022 en 2023 met 16,4 procentpunten en komt uit op 17,1 % van de verdiende premies. Deze stijging is het gevolg van een afgenomen schadelast door de daling van de relatieve uitkeringen alsook een sterkere daling van de relatieve voorzieningen dan het jaar voordien.

Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "speciale risico's behalve technische verzekeringen" groeit in 2023 met 21,8 procentpunten en bedraagt 27,8 % (tegenover 6,0 % in 2022). Deze evolutie is het gevolg van een afgenomen relatieve schadelast door een aanzienlijke daling van de relatieve uitkeringen.

Het relatief bruto technisch-financieel resultaat voor de categorie "technische verzekeringen" wordt in 2023 weer positief (34,8 % van de verdiende premies, komend van -6,9 % in 2022). Deze evolutie valt te verklaren door de afname van de schadelast in 2023, voornamelijk teweeggebracht door de sterke daling van de relatieve voorzieningen na een stijging ervan in 2022.

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2022	2023
Eenvoudige risico's			
Woningen	62,5	2,5	17,0
Landbouwisico's	2,4	-30,3	2,5
Ondernemingen	9,2	0,7	17,1
Andere	7,3	-14,9	5,7
Speciale risico's			
Alles, behalve technische verzekeringen	12,7	6,0	27,8
Technische verzekeringen	6,0	-6,9	34,8

4. Ziekte

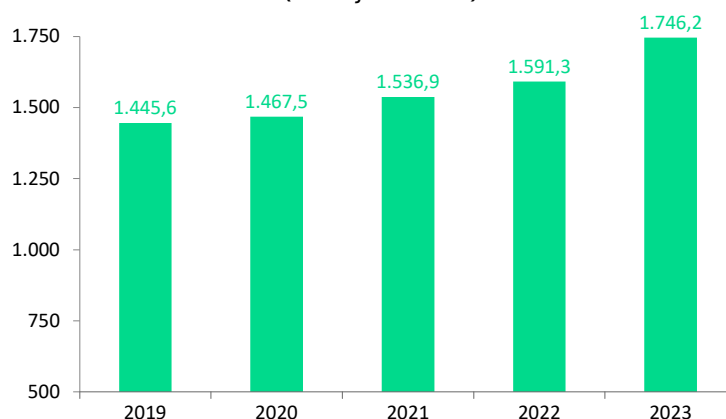
4.1 Ziektekostenverzekering

Het incasso van de ziektekostenverzekering groeit in 2023 met 9,7 % en bedraagt 1.746,2 miljoen euro. Over de periode 2019-2023 steeg dit incasso jaarlijks gemiddeld met 3,9 %.

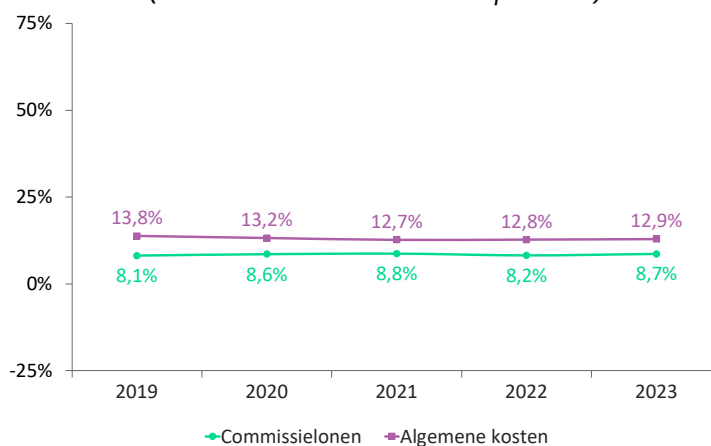
Dat het incasso van de ziektekostenverzekering het zo goed stelt, ligt aan beide segmenten die eronder vallen. Voor de collectieve overeenkomsten (aangeboden door de werkgever) – die in de ziektekostenverzekering het merendeel uitmaken en voor bijna drie vijfde in het incasso doorwegen – blijft het incasso toenemen, met een groeiversnelling in 2023 (+9,4 % tegenover +3,1 % in 2022). Ook voor de individuele overeenkomsten neemt het incasso in 2023 toe, en eveneens aan een sneller tempo dan het jaar voordien (+10,3 % tegenover +4,3 %).

De commissielonen in de ziektekostenverzekering liggen tijdens de onderzochte periode tussen 8,1 % en 8,8 % van de verdiende premies. Ze stijgen in 2023 ten opzichte van 2022 (8,7 % tegenover 8,2 % van de verdiende premies). De algemene kosten in de ziektekostenverzekering bedragen 12,9 % van de verdiende premies in 2023, tegenover 12,8 % in 2022. Al zijn ze de voorbije twee jaar relatief gezien licht gestegen, ze blijven lager dan aan het begin van de waarnemingsperiode (13,8 % in 2019).

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

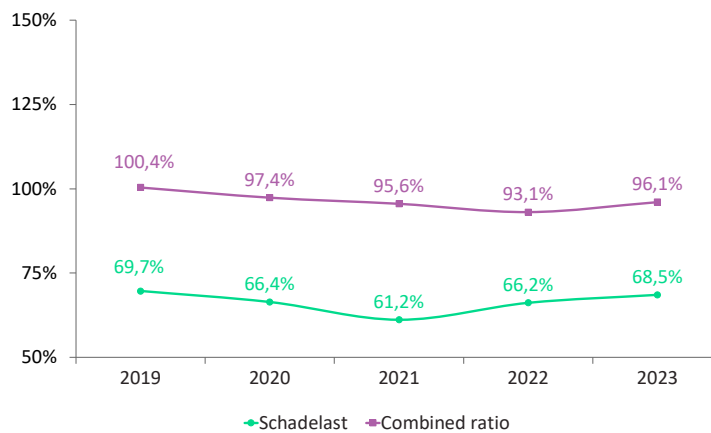


De schadelast in de ziektekostenverzekering (zonder interne kosten en vergrijzingsvoorzieningen), uitgedrukt in functie van de verdiende premies, stijgt in 2023 met 2,3 procentpunten ten opzichte van 2022 en bedraagt 68,5 %. Het zijn de individuele overeenkomsten die deze evolutie verklaren, want voor de collectieve overeenkomsten is de relatieve schadelast stabiel gebleven. De toename in 2023 van de relatieve schadelast voor de individuele overeenkomsten is het gevolg van de stijging van de relatieve uitkeringen. De stabiliteit van de relatieve schadelast voor de collectieve overeenkomsten valt dan weer te verklaren door het feit dat de zwakkere toename van de relatieve voorzieningen de stijging van de relatieve uitkeringen compenseert.

Het technisch resultaat voor de ziektekostenverzekering krimpt in 2023 met 3,0 procentpunten en bedraagt 3,9 % van de verdiende premies, tegenover 6,9 % in 2022. Het relatief technisch resultaat daalt zowel voor de collectieve als voor de individuele overeenkomsten. Bij de individuele overeenkomsten is die daling evenwel duidelijk sterker door de (hierboven toegelichte) toename van de schadelast, maar in mindere mate ook door een sterkere stijging van de vergrijzingsvoorzieningen.

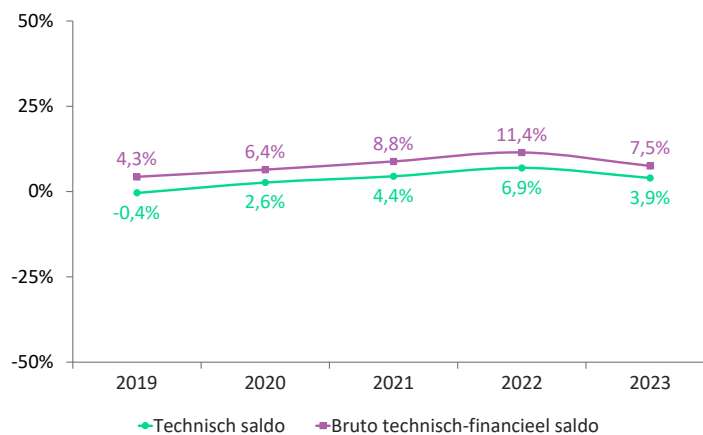
Houdt men rekening met de nettobeleggingsopbrengsten (3,6 % van de verdiende premies), dan bedraagt het bruto technisch-financieel saldo voor de ziektekostenverzekeringen 7,5 % van de verdiende premies, wat een daling met 3,9 procentpunten is ten opzichte van het jaar voordien. Dit saldo daalt sterker dan het technisch resultaat door de afname van de nettobeleggingsopbrengsten die alleen voor de collectieve overeenkomsten werd waargenomen.

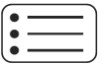
Schadelast en combined ratio (in functie van de verdiende premies)



Saldi

(in functie van de verdiende premies)





In de periode 2019-2023 is het relatief bruto technisch-financieel saldo van de **individuele ziektekostenverzekering** altijd positief gebleven. In 2023 bedraagt dit saldo 12,2 % van de verdiende premies. Dat is 6,5 procentpunten minder dan in 2022 (18,7 %).

Ook voor de **collectieve ziektekostenverzekering** blijft het relatief bruto technisch-financieel saldo tijdens de periode 2019-2023 elk jaar positief. In 2023 bedraagt dit saldo 4,2 % van de verdiende premies. Dat is 2,0 procentpunten minder dan in 2022 (6,2 %).

4.2. Gewaarborgd inkomen

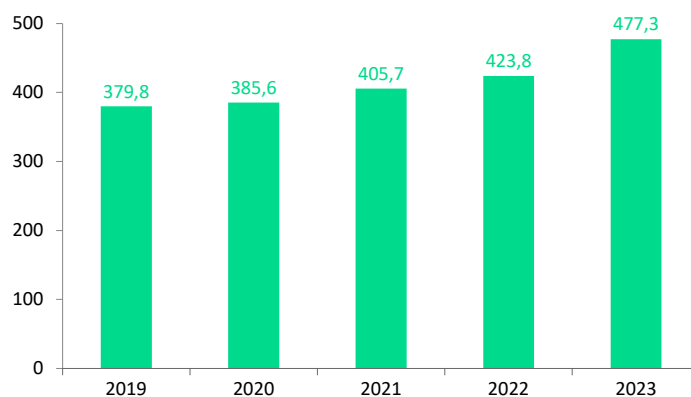
Het incasso van de verzekeringen gewaarborgd inkomen³ neemt in 2023 met 12,6 % toe ten opzichte van 2022, en bedraagt 477,3 miljoen euro. Het is in de periode 2019–2023 elk jaar toegenomen, met een gemiddelde jaarlijkse groei van 4,7 %.

Net als bij de ziektekostenverzekeringen wordt het grootste deel van het incasso gerealiseerd door collectieve overeenkomsten (via de werkgever): deze overeenkomsten zorgen voor ongeveer drie vierde van het totale incasso gewaarborgd inkomen (de individuele overeenkomsten voor een vierde). De incassogroei van de collectieve verzekeringen gewaarborgd inkomen blijft in 2023 positief en versnelt zelfs (+16,1 %, tegenover +6,5 % in 2022). Deze evolutie weerspiegelt deels het effect van de hogere inflatie op de lonen in 2023.

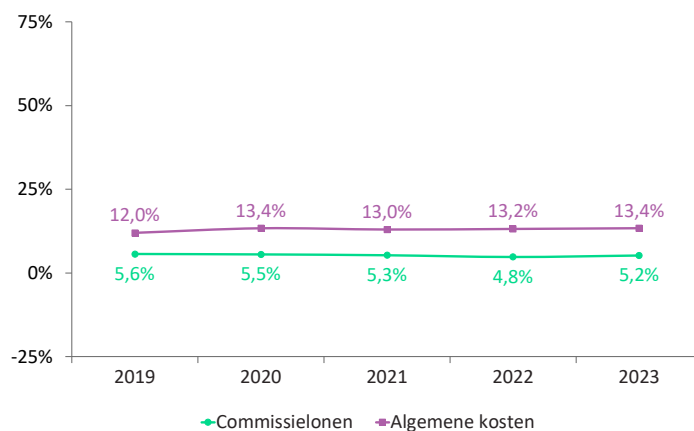
Het incasso van de individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen groeit in 2023 met 3,6 %, wat na +0,6 % in 2022 eveneens op een groeiversnelling wijst.

De relatieve commissielonen van de verzekeringen gewaarborgd inkomen stijgen in 2023 naar 5,2 % van de verdiende premies, tegenover 4,8 % in 2022 (wat hun laagste niveau was tijdens de onderzochte periode). De relatieve algemene kosten nemen in 2023 verder toe en bedragen 13,4 % (tegenover 13,2 % in 2022). Zij bereiken zo opnieuw hun hoogste niveau van de voorbije 5 jaar (dat van 2020).

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

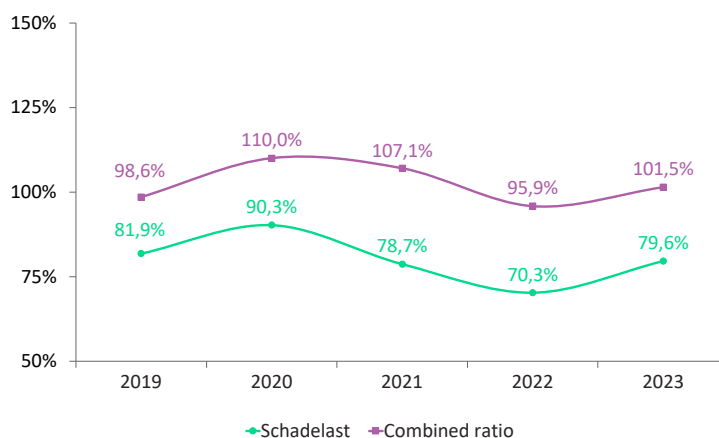


³Bij de individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen zijn ook de afhankelijkheidsverzekeringen uit de tak ziekte opgenomen.

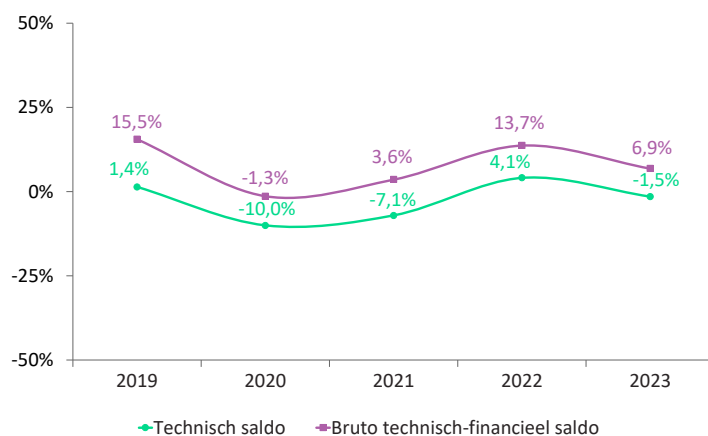
De schadelast voor de verzekeringen gewaarborgd inkomen neemt in 2023 toe. Deze bedraagt 79,6 % van de verdiende premies in 2023, tegenover 70,3 % in 2022 (+9,3 procentpunten). Een evolutie waaraan zowel de individuele als de collectieve overeenkomsten ten grondslag liggen. Het is voornamelijk de sterke stijging van de relatieve voorzieningen, na een daling hiervan het jaar voordien, die de toename van de relatieve schadelast verklaart, zowel bij de collectieve als bij de individuele overeenkomsten.

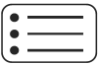
Het relatief technisch saldo voor de verzekeringen gewaarborgd inkomen neemt bijgevolg af in 2023 en wordt negatief (-1,5 %, komend van 4,1 % in 2022, wat neerkomt op een daling van 5,6 procentpunten). Zowel voor de collectieve overeenkomsten als voor de individuele overeenkomsten neemt het technisch saldo relatief gezien af. De daling van het relatief technisch saldo is minder sterk dan die van de relatieve schadelast, aangezien de relatieve vergrijzingsvoorzieningen afnemen na een toename hiervan het jaar voordien (voornamelijk voor de individuele overeenkomsten). Houdt men rekening met de nettobeleggingsopbrengsten, die 8,4 % van de verdiende premies bedragen in 2023, dan daalt het bruto technisch-financieel saldo maar blijft het positief (6,9 % van de verdiende premies, tegenover 13,7 % in 2022).

Schadelast en combined ratio (in functie van de verdiende premies)



Saldi (in functie van de verdiende premies)





Voor de **individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen** is het relatief bruto technisch-financieel saldo in 2023 positief; het bedraagt 13,0 % van de verdiende premies (komend van 17,4 %) en is dus met 4,4 procentpunten gedaald. De verklaring voor deze beweging is de toegenomen schadelast, voornamelijk door de stijging van de relatieve voorzieningen na een daling hiervan het jaar voordien.

Ook voor de **collectieve verzekeringen gewaarborgd inkomen** daalt het relatief bruto technisch-financieel saldo in 2023 (4,9 % tegenover 12,3 % in 2022, wat neerkomt op een daling van 7,4 procentpunten). Deze daling is het gevolg van de toegenomen relatieve schadelast, toe te schrijven aan de sterke stijging van de relatieve voorzieningen na een lichte daling hiervan het jaar voordien.

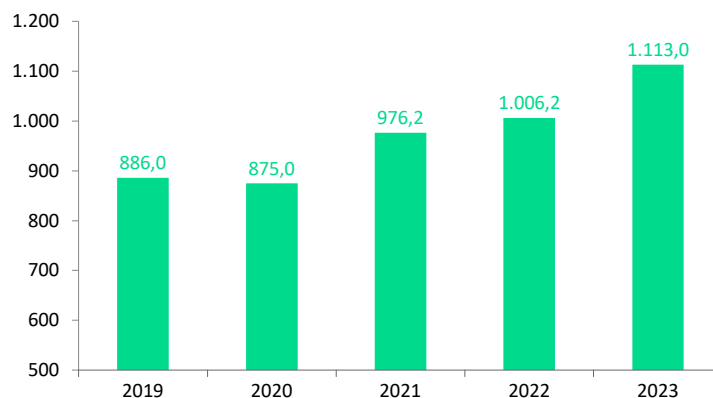
5. Algemene BA

In 2023 bedraagt het incasso van de verzekeringen van de tak algemene BA 1.113,0 miljoen euro en is het dus met 10,6 % gestegen ten opzichte van 2022. Dit incasso kende elk jaar een groei, behalve in 2020 toen het met 1,2 % daalde ten opzichte van het voorgaande jaar. Over de hele periode 2019-2023 is het incasso van deze tak gemiddeld met 5,9 % per jaar gestegen.

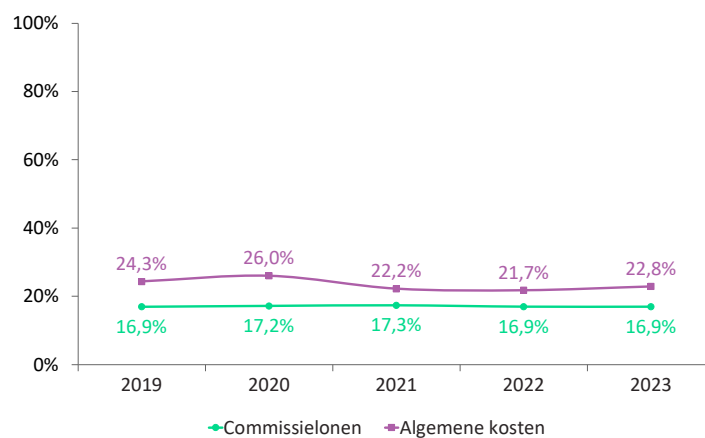
Het incasso groeit voor alle onderliggende productgroepen van de tak algemene BA, maar in ongelijke mate. Het incasso van de categorie "BA privéleven" (21 % van de tak algemene BA) groeit met 5,9 % ten opzichte van 2022. Voor de categorie "BA exploitatie en na levering", de voornaamste productgroep van de tak (44 % van het incasso), stijgt het incasso met 11,1 % ten opzichte van 2022. De categorie met de verzekeringen "BA beroepen" (28 % van de tak algemene BA) vertoont een incassogroei van 12,3 % ten opzichte van 2022. Het incasso van de "BA publieke inrichtingen" (1 % van de tak algemene BA) neemt met 1,5 % toe ten opzichte van 2022. Voor de categorie "Andere BA" (6 % van de tak algemene BA), ten slotte, groeit het incasso met 18,8 % ten opzichte van 2022.

De relatieve commissielonen stabiliseren zich in 2023 op 16,9 % van de verdiende premies, net als in 2022 en in 2019. De algemene kosten nemen in 2023 weer licht toe en bedragen 22,8 % van de verdiende premies, een eerder laag niveau vergeleken met 2019 en 2020 (toen deze kosten respectievelijk 24,3 % en 26,0 % bedroegen).

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

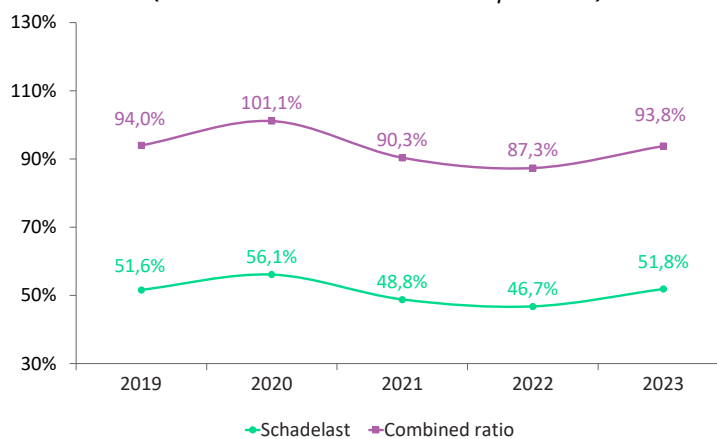


De schadelast voor de algemene BA (zonder interne kosten en egalisatievoorzieningen) in functie van de verdiende premies neemt in 2023 met 5,1 procentpunten toe ten opzichte van 2022 en bedraagt 51,8 %. Deze toename is te verklaren door zowel de stijging van de relatieve uitkeringen als een sterkere groei van de relatieve voorzieningen dan in 2022. In relatieve cijfers neemt de schadelast voor alle onderliggende productgroepen van de algemene BA toe, behalve voor de "Andere BA". Voor die laatste productgroep neemt de schadelast aanzienlijk af tussen 2022 en 2023.

In 2023 noteert de tak algemene BA een technisch saldo dat 6,2 % van de verdiende premies bedraagt, tegenover 12,7 % in 2022. Dat komt neer op een daling met 6,5 procentpunten. Deze evolutie valt voornamelijk te verklaren door de toename van de relatieve schadelast.

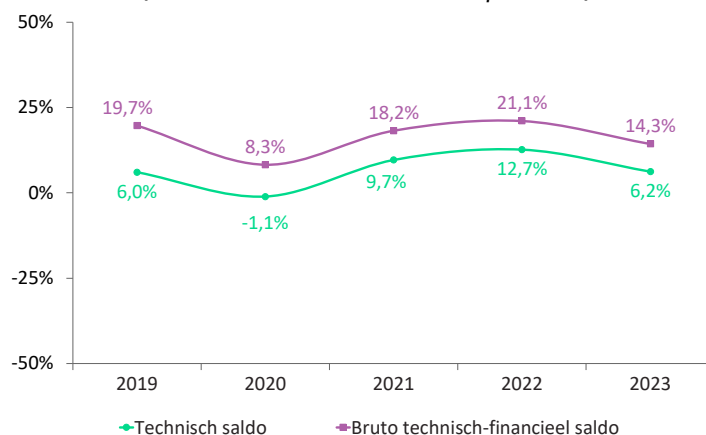
De tak algemene BA omvat een aantal verzekeringsproducten met een lange afwikkelingsperiode voor de schadegevallen. Voor deze verzekeringsactiviteiten is het uiteindelijke resultaat dan ook sterker afhankelijk van de nettobeleggingsopbrengsten dan in de meeste andere verzekeringstakken het geval is. In 2023 bedragen de nettobeleggingsopbrengsten 8,1 % van de verdiende premies, iets minder dan in 2022 dus (8,4 %). Het bruto technisch-financieel saldo voor 2023 bedraagt bijgevolg 14,3 % van de verdiende premies en is dus gedaald ten opzichte van 2022 (-6,8 procentpunten).

Schadelast en combined ratio (in functie van de verdiende premies)



Saldi

(in functie van de verdiende premies)



Het bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies voor de categorie “BA privéleven” is gedaald van 24,0 % in 2022 naar 15,8 % in 2023 (-8,2 procentpunten). Dit valt te verklaren door de toename van de schadelast (als gevolg van de stijging van de relatieve uitkeringen en, in mindere mate, de sterkere toename van de relatieve voorzieningen), alsook door de stijging van de bedrijfskosten in verhouding tot de verdiende premies.

Het relatief bruto technisch-financieel saldo voor de categorie “BA exploitatie en na levering” (de belangrijkste categorie voor het incasso van de tak algemene BA) blijft in 2023 dalen. Het bedraagt 3,4 %, tegenover 14,3 % in 2022. Die evolutie volgt voornamelijk uit de toegenomen schadelast in 2023, toe te schrijven aan een duidelijk sterkere stijging van de relatieve voorzieningen dan in 2022.

Het bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies voor de categorie “BA beroepen” (de op een na belangrijkste categorie van de tak algemene BA) valt in 2023 terug naar 24,6 % van de verdiende premies (komend van 39,7 % in 2022). Die evolutie is te verklaren door de toename van de relatieve schadelast, veroorzaakt door een duidelijk grotere stijging van de relatieve voorzieningen in 2023 dan in 2022 en, in mindere mate, de stijging van de relatieve uitkeringen.

Het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie “BA publieke inrichtingen” blijft in 2023 afnemen en wordt met -5,5 % van de verdiende premies negatief. Dat is een daling met 17,9 procentpunten ten opzichte van 2022. De schadelast kende in 2023 immers een aanzienlijke verzwaring (+24,2 procentpunten).

Het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie “Andere BA” herstelt zich in 2023 aanzienlijk en wordt weer positief: het bedraagt 62,9 % van de verdiende premies, komend van -34,1 % in 2022. Het herstel van het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie “Andere BA” valt voornamelijk te verklaren door de sterke afname van de schadelast, die voortvloeit uit de zeer uitgesproken daling van de relatieve voorzieningen in 2023 na een aanzienlijke stijging ervan het jaar voordien.

Productgroep	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2022	2023
BA privéleven	21,1%	24,0	15,8
BA exploitatie en na levering	43,9%	14,3	3,4
BA beroepen	28,1%	39,7	24,6
BA publieke inrichtingen	0,8%	12,4	-5,5

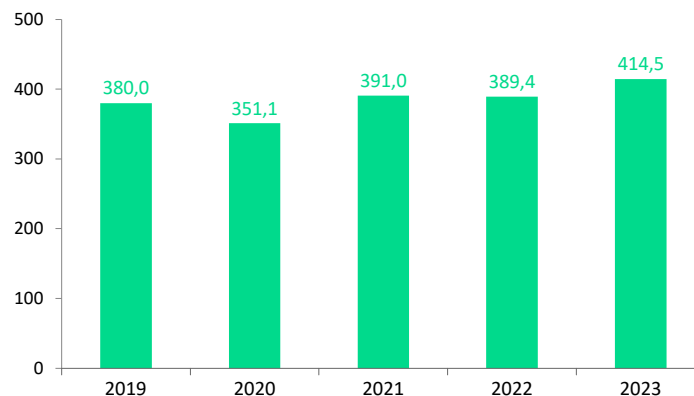
6. Ongevallen (zonder arbeidsongevallen)

Na een lichte daling in 2022 stijgt het incasso van de tak ongevallen (zonder de arbeidsongevallen) in 2023 met 6,4 % ten opzichte van 2022, en bedraagt het 414,5 miljoen euro. Over de periode 2019-2023 groeide het incasso van deze tak jaarlijks gemiddeld met 2,2 %.

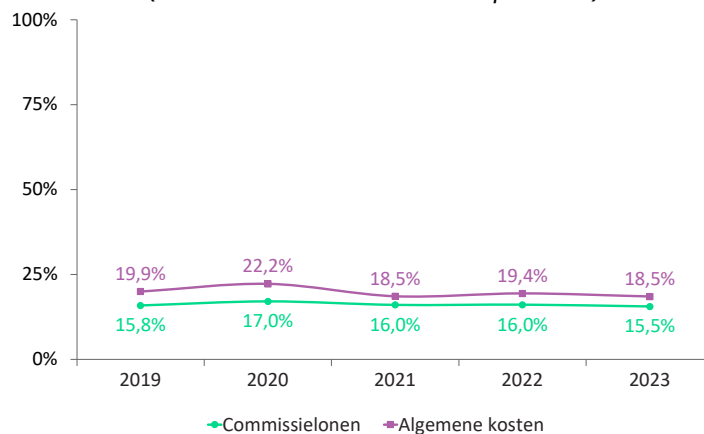
Alle onderliggende categorieën van de ongevallenverzekeringen (zonder de arbeidsongevallen) vertonen een incassogroei. Het incasso van de **algemene individuele ongevallenverzekeringen** (23 % van het incasso van de tak ongevallen zonder de arbeidsongevallen) blijft in 2023 groeien (+6,8 % ten opzichte van 2022). Ook de **verkeersindividuele ongevallenverzekeringen**, ook wel bestuurdersdekkingen genoemd (27 % van het incasso van de tak), zetten in 2023 hun groei voort (+4,5 % ten opzichte van 2022). Het incasso van de **collectieve ongevallenverzekeringen** (37 % van het incasso van de tak) stijgt in 2023 met 4,6 % ten opzichte van 2022. Het incasso van de categorie **andere ongevallenverzekeringen** (13 % van de tak ongevallen), ten slotte, kent na een afname in 2022 ten opzichte van 2021 een stijging van 16,2 % ten opzichte van 2022.

De algemene kosten van de tak ongevallen (zonder de arbeidsongevallen) dalen in 2023 met 0,9 procentpunten ten opzichte van 2022 en bedragen 18,5 % van de verdiende premies. Ook de relatieve commissielonen dalen ten opzichte van 2022 (-0,5 procentpunt): zij bedragen 15,5 % van de verdiende premies, hun laagste niveau in de onderzochte periode.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



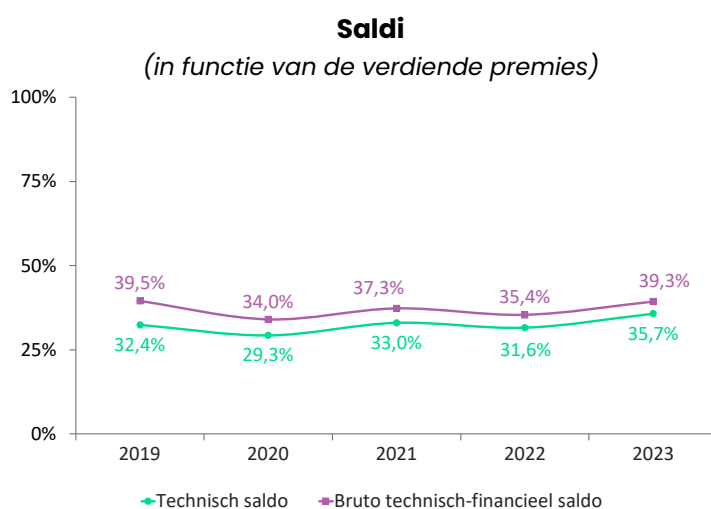
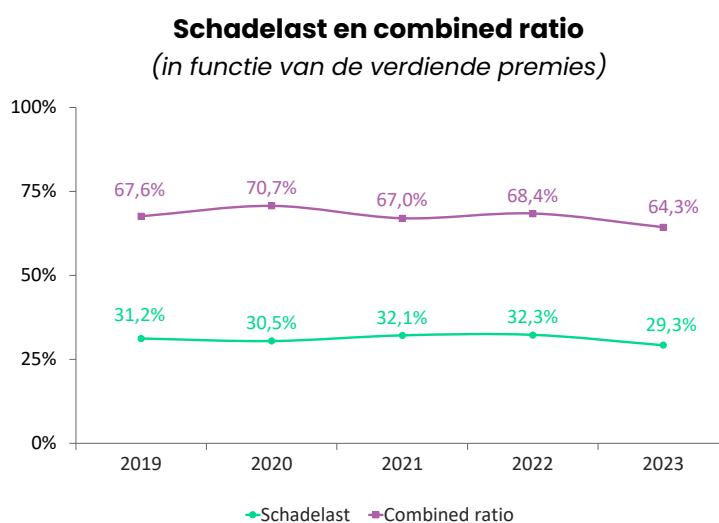
Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)



De schadelast zonder interne kosten van de tak ongevallen (zonder de arbeidsongevallen) neemt in 2023 met 3 procentpunten af ten opzichte van 2022 en bedraagt 29,3 % van de verdiende premies. Zowel de daling van de relatieve uitkeringen als de zwakkere stijging van de relatieve voorzieningen maakten deze afname van de schadelast mogelijk.

Het relatief technisch saldo van de tak ongevallen (zonder de arbeidsongevallen) bedraagt 35,7 % van de verdiende premies in 2023 en is dus met 4,1 procentpunten gestegen ten opzichte van 2022 (31,6 %). Rekening houdend met de nettobeleggingsopbrengsten, die voor deze tak 3,6 % van de verdiende premies bedragen, verkrijgt men voor 2023 een bruto technisch-financieel saldo dat 39,3 % van de verdiende premies bedraagt, tegenover 35,4 % in 2022.

Voor alle onderliggende categorieën van de tak ongevallen is het resultaat in 2023 positief (net als in 2022, 2021 en 2020).



Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2022	2023
Algemene individuele	23,4	24,6	24,8
Verkeersindividuele	27,1	65,7	53,1
Collectieve	37,0	23,5	36,4
Andere	12,6	15,2	44,7

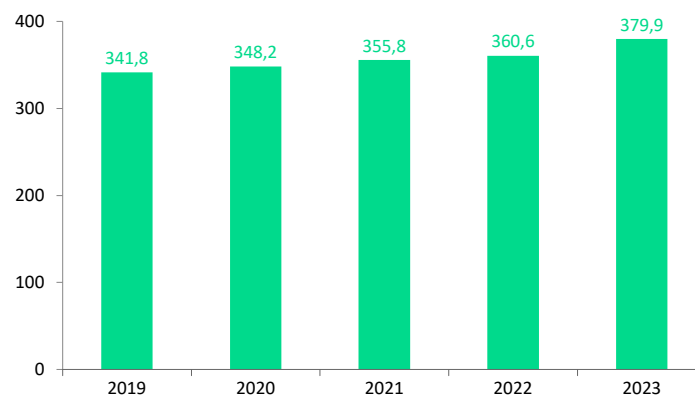
7. Rechtsbijstand

7.1 Rechtsbijstand voertuigen

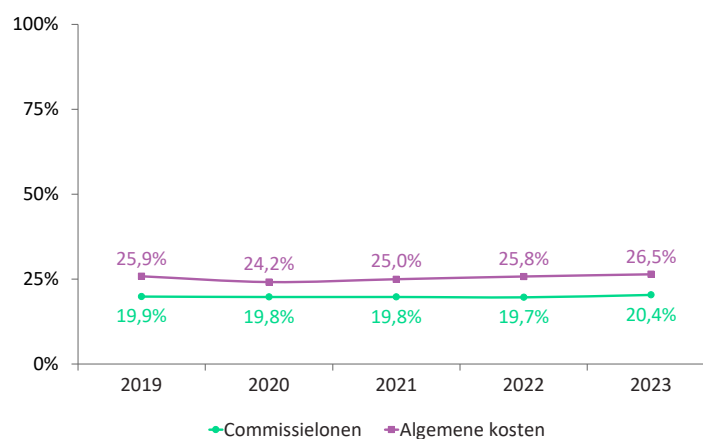
In 2023 kent het incasso van de rechtsbijstand voertuigen een groei (van 5,4 %, tegenover 1,5 % in 2022) en bedraagt het 379,9 miljoen euro. Tijdens de periode 2019-2023 is dit incasso elk jaar toegenomen aan een tempo van jaarlijks gemiddeld 2,7 %.

De commissielonen nemen in 2023 toe en bedragen 20,4 % van de verdiende premies (tegenover 19,7 % in 2022), hun hoogste niveau in de onderzochte periode. De relatieve algemene kosten nemen in 2023 verder toe (+0,7 procentpunten) en bedragen 26,5 %. De algemene kosten uitgedrukt in procent van de verdiende premies stijgen zo voor het derde jaar op rij.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)



Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

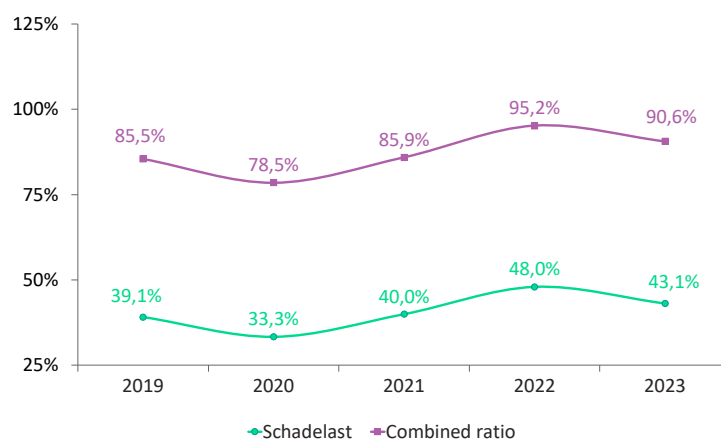


De schadelast (zonder interne kosten) voor de verzekeringen rechtsbijstand voertuigen daalt in 2023 naar 43,1 % van de verdiende premies, komend van 48,0 % in 2022, en ligt dus 4,9 procentpunten lager. De verlichting van de schadelast in relatieve cijfers valt te verklaren door de zwakkere stijging van de relatieve voorzieningen in 2023 dan in 2022.

Het technisch saldo van de rechtsbijstand voertuigen blijft gedurende de hele periode 2019-2023 positief. In 2023 herstelt het zich met 4,6 % procentpunten ten opzichte van 2022 door de afname van de schadelast en bedraagt het 9,4 % van de verdiende premies (tegenover 4,8 % in 2022). Telt men hier de nettobeleggingsopbrengsten bij (3,4 % van de verdiende premies in 2023), dan verkrijgt men een bruto technisch-financieel saldo dat 12,8 % van de verdiende premies bedraagt (5,2 procentpunten meer dan in 2022).

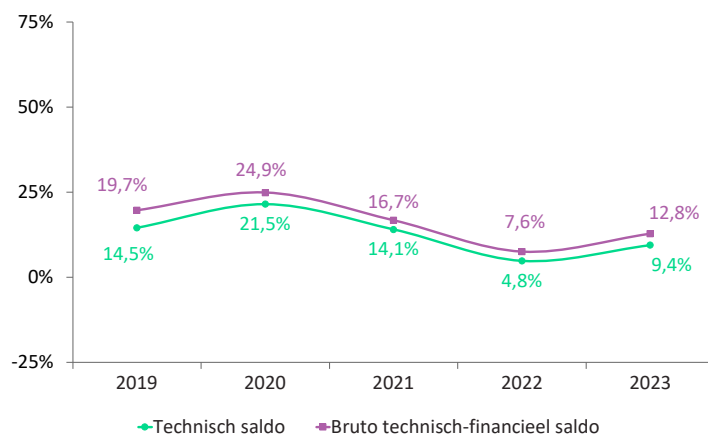
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)



Saldi

(in functie van de verdiende premies)

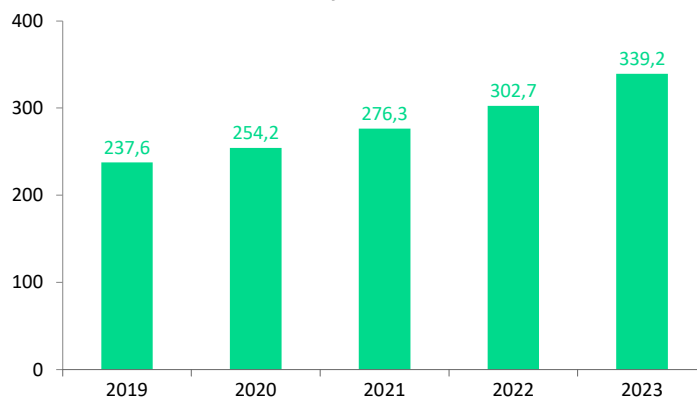


7.2 Rechtsbijstand andere dan voertuigen

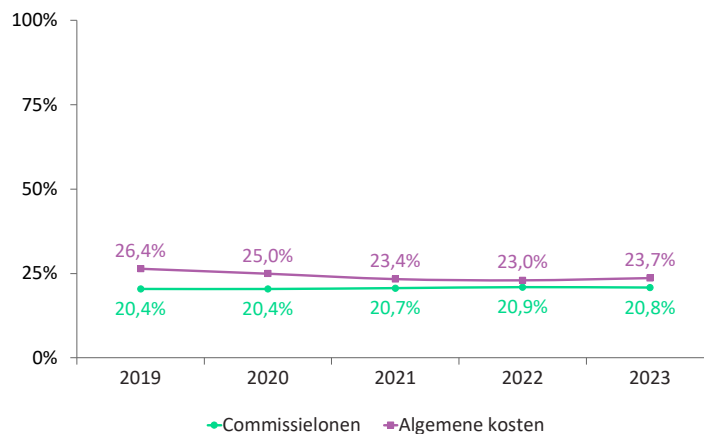
Het incasso van de rechtsbijstand “andere dan voertuigen” neemt in 2023 verder toe en realiseert een groei van 12,1 %. Het komt uit op 339,2 miljoen euro (tegenover 302,7 miljoen euro in 2022). Het incasso van deze verzekeringen kende in de hele periode 2019-2023 een sterke groei (gemiddeld +9,3% per jaar).

De algemene kosten, uitgedrukt in procent van de verdiende premies, stijgen in 2023 en bedragen 23,7 %, tegenover 23,0% in 2022. De commissielonen blijven in de periode 2019-2023 vrij stabiel en liggen tussen 20,4 % en 20,9 % van de verdiende premies. In 2023 bedragen ze 20,8 % van de verdiende premies, tegenover 20,9 % in 2022.

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

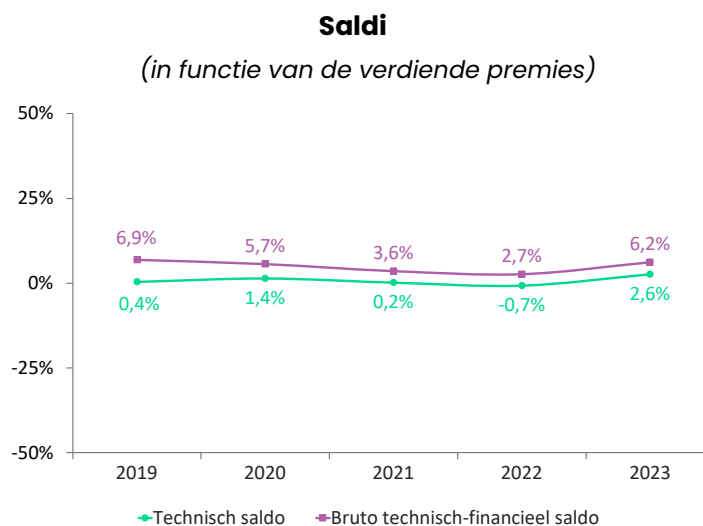
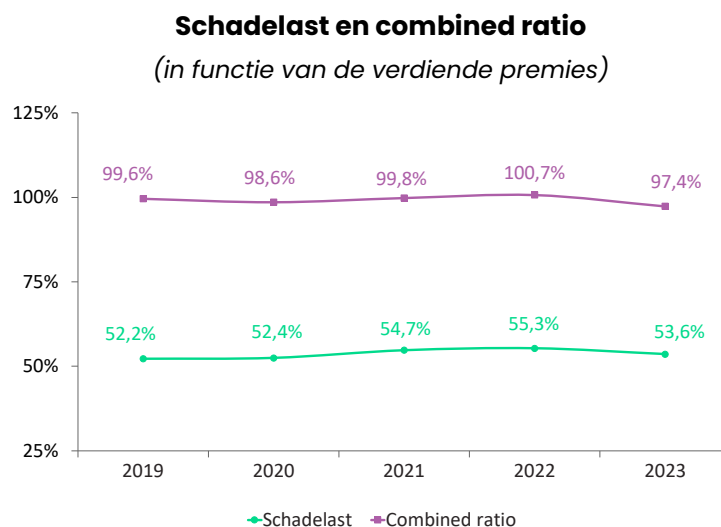


Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)



De schadelast in procent van de verdiende premies daalt voor de rechtsbijstand “andere dan voertuigen” licht in 2023 (-1,7 % procentpunten ten opzichte van 2022) en bedraagt 53,6 %, tegenover 55,3 % in 2022. Een minder sterke groei van de voorzieningen draagt bij aan de afname van de schadelast.

Als gevolg van die lagere schadelast stijgt het technisch saldo van de rechtsbijstand “andere dan voertuigen” in 2023 met 3,3 procentpunten ten opzichte van 2022. Het bedraagt 2,6 % van de verdiende premies, zijn hoogste niveau in de hele onderzochte periode. Rekening houdend met de nettobeleggingsopbrengsten (3,6 % van de verdiende premies) verkrijgt men een bruto technisch-financieel saldo dat 6,2 % van de verdiende premies bedraagt.



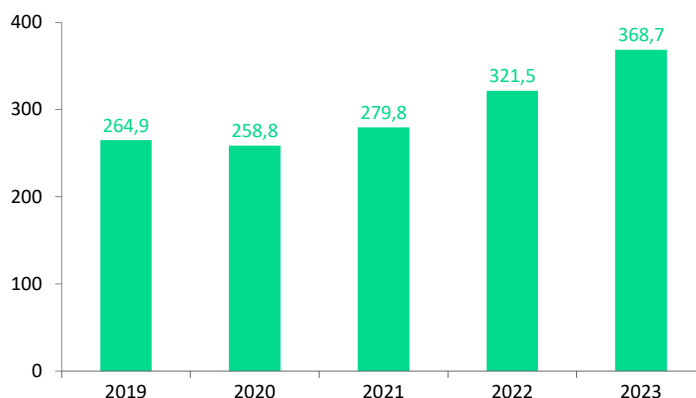
8. Hulpverlening

Het incasso van de tak hulpverlening groeit in 2023 met 14,7 % en bedraagt 368,7 miljoen euro. De weer op gang gekomen groei in 2021 en 2022 na de incassodaling in 2020 wordt hiermee bevestigd. Over de periode 2019-2023 is het incasso van deze tak gemiddeld met 8,6 % per jaar toegenomen.

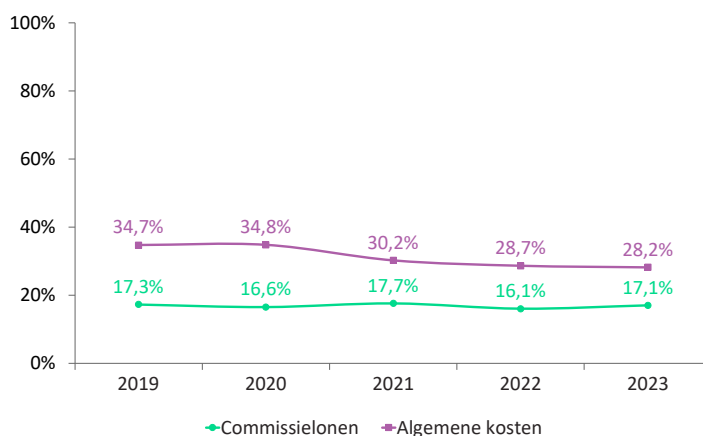
Tot eind 2019 volgden de bijstandsverzekeringen de evoluties die het toerisme toen kenmerkten, namelijk vaker reizen, verdere bestemmingen opzoeken en “op maat” reizen (“dynamic packaging”). In 2020-2021 zette de COVID-19-crisis een rem op het recreatieve toerisme. Deze crisis ging gepaard met min of meer blijvende veranderingen in de voorkeuren van vakantiegangers, zoals een grotere behoefte aan flexibiliteit en annulatiemogelijkheden, meer lastminutereizen, een voorkeur voor nabije bestemmingen, een hernieuwde interesse voor vakantiehuizen en reizen met een camper, alsook een grotere bezorgdheid over de veiligheid op gezondheidsvlak en de toegang tot hospitalisatiezorg bij gezondheidsproblemen. Daarnaast wordt de klimaatverandering steeds vaker in aanmerking genomen bij de keuze van vakantiebestemmingen, met name na de hittegolven van de voorbije zomers of omdat reizigers de CO₂-voetafdruk van hun reis willen beperken. Tot slot zijn er ook de uitgebreidere mogelijkheden op het gebied van telewerken, zoals werken vanop de vakantiebestemming (“workations”), die veranderingen hebben teweeggebracht in de manier waarop beroepsactieven hun vakanties plannen. De bijstandsverleners stemmen hun aanbod zo goed mogelijk op deze evoluties af.

De algemene kosten dalen in 2023 verder en bedragen 28,2 % van de verdiende premies. De relatieve algemene kosten liggen voor de tak hulpverlening hoger dan voor de meeste andere takken “niet-leven” omdat veel ondernemingen werken met hun eigen bijstandsplatform, waarvan de beheerskosten worden beschouwd als interne schaderegelingskosten (die opgenomen zijn in de algemene kosten).

Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

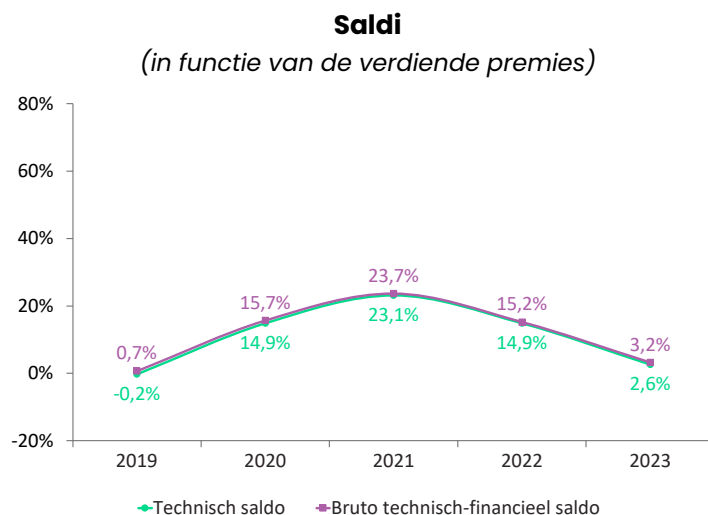
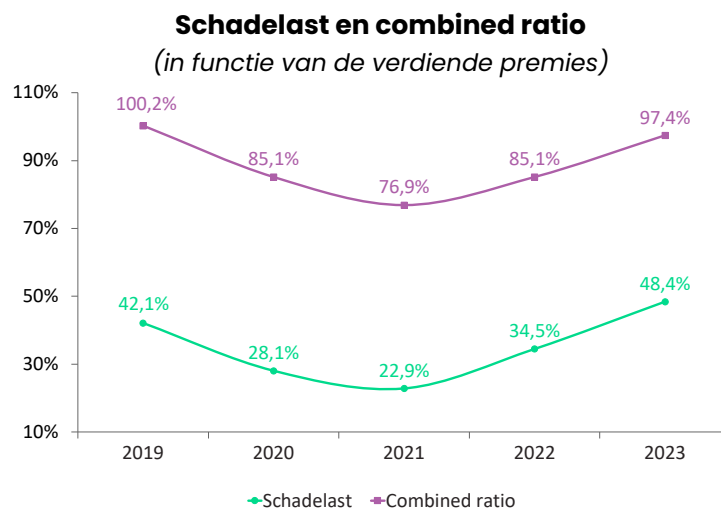


Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)



Sommige ondernemingen hebben hun eigen bijstandsplatform terwijl andere een beroep doen op in bijstand gespecialiseerde ondernemingen. Bijgevolg rapporteren de verzekeringsondernemingen hun kostenposten boekhoudkundig niet op dezelfde manier. Hierdoor zijn de algemene kosten en de schadelast niet altijd vergelijkbaar tussen de ondernemingen onderling en door de jaren heen. De combined ratio en de relatieve saldi vormen daarentegen een betere vergelijkingsbasis. De combined ratio voor de tak hulpverlening blijft in 2023 stijgen en bedraagt 97,4 % van de verdiende premies, tegenover 85,1 % in 2022. Deze evolutie valt te verklaren door de toename van de schadelast die het gevolg is van zowel de stijging van de relatieve uitkeringen als de stijging van de relatieve voorzieningen (na een daling hiervan het jaar voordien).

Het relatief technisch resultaat blijft in 2023 verder dalen en komt uit op 2,6 %, tegenover 14,9 % in 2022. Rekening houdend met de beleggingsopbrengsten (0,6 % van de verdiende premies) verkrijgt men een bruto technisch-financieel saldo dat 3,2 % van de verdiende premies bedraagt (tegenover 15,2 % in 2022).





Bijlagen leven



Methodologie

Steekproef

Voor het onderzoek van de resultaten van de verschillende takken leven van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de aan het toezicht van de NBB onderworpen ondernemingen (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn). De resultaten van Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn niet in de studie opgenomen.

1. Leven individueel tak 21: hoofd- en aanvullende verzekeringen

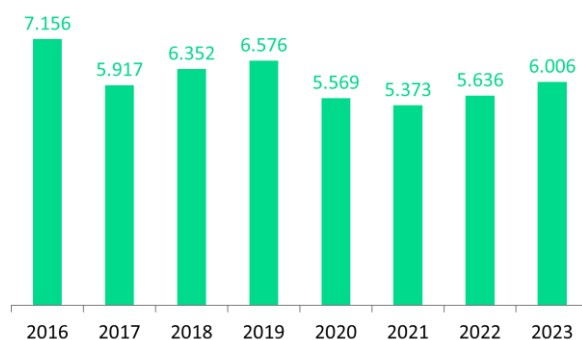
Tussen 2016 en 2023 vertoont het premievolume van de individuele levensverzekeringen met gewaarborgde rente afwisselend opwaartse en neerwaartse schommelingen. De stijgende vaste rente sinds 2022 wakkert de interesse voor tak 21 levensverzekeringen terug aan. Dankzij de toenames van 4,9 % in 2022 en 6,6 % in 2023 stijgt het premievolume opnieuw boven de 6 miljard euro uit.

Tijdens jaren van incassodalingen laten de verzekeringsondernemingen doorgaans toenemende ratio's optekenen voor de algemene kosten. Zo stijgen de relatieve algemene kosten van 9,5 % in 2019 naar 11,4 % in 2020 en 11,6 % in 2021. In 2022 en 2023 werden incassostijgingen opgetekend, waardoor de relatieve algemene kosten dalen naar 11,1 % in 2022 en uitzonderlijk stijgen naar 11,4 % in 2023.

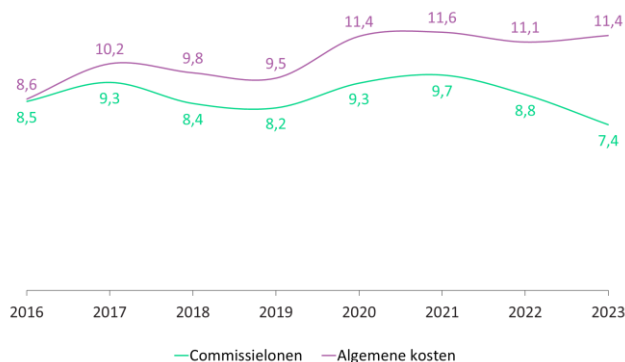
Het verband tussen commissie en premie is echter minder recht evenredig. De commissielonen worden immers niet alleen toegekend op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille (de voorzieningen). Het totaal bedrag aan commissielonen, op nieuwe productie en voorzieningen, fluctueert tussen 2018 en 2023 ruwweg tussen 450 en 600 miljoen euro. In sommige jaren is de terugval/toename van het premievolume echter veel sterker dan die van de commissielonen. Dit verklaart de schommelingen van de 'commissielonen, uitgedrukt in procent van de verdiende premies': zo stijgen de relatieve commissielonen van 8,2 % in 2019 naar 9,3 % in 2020 en 9,7 % in 2021 en nemen ze, mede door de incassostijgingen, af tot 8,8 % in 2022 en 7,4 % in 2023.

Samen komen de kosten en commissielonen in 2023 uit op 18,8 % van de premies, tegenover 19,9 % in 2022.

Premies
(in miljoen euro)



Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)



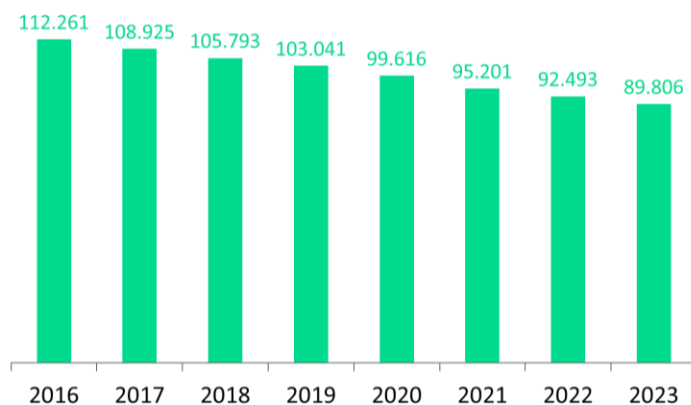
De terugval van de nieuwe productie en de toename van de uitkeringen leiden ertoe dat de technische voorzieningen sinds 2016 aanhoudend afnemen. In 2023 vallen de gemiddelde technische voorzieningen terug tot 89,8 miljard euro tegenover 92,5 miljard euro in 2022.

In 2023 nemen de schadelast en andere technische lasten met 1,1 procentpunt af tot 110,7 % van de verdiende premies tegenover 111,8 % in 2022. Tegelijkertijd dalen de kostenratio's met 1,1 procentpunt tot 18,9 % van de verdiende premies. Daardoor verbetert het technisch resultaat in functie van de verdiende premies tot - 27,7 % in 2023 tegenover - 29,9 % in 2022.

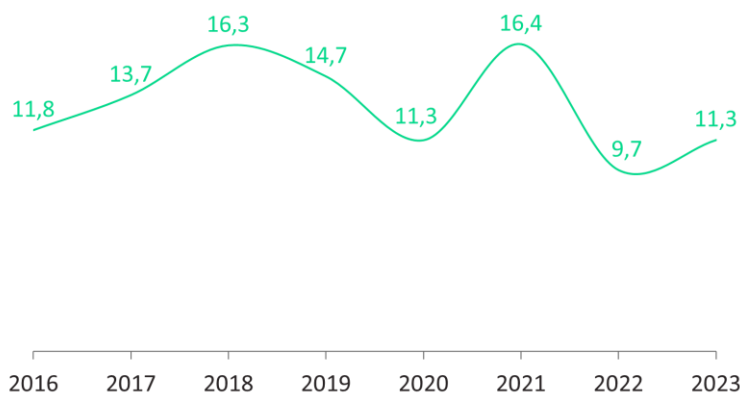
De beleggingsopbrengsten in functie van de verdiende premies halen met 39,0 % in 2023 vrijwel hetzelfde niveau als dat van 2022 (39,6 %).

Door de combinatie van bovenstaande bewegingen verbetert het relatieve bruto technisch-financieel saldo na winstdeelname met 1,6 procentpunten tot 11,3 % in 2023, tegenover 9,7 % in 2022.

Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoen euro)



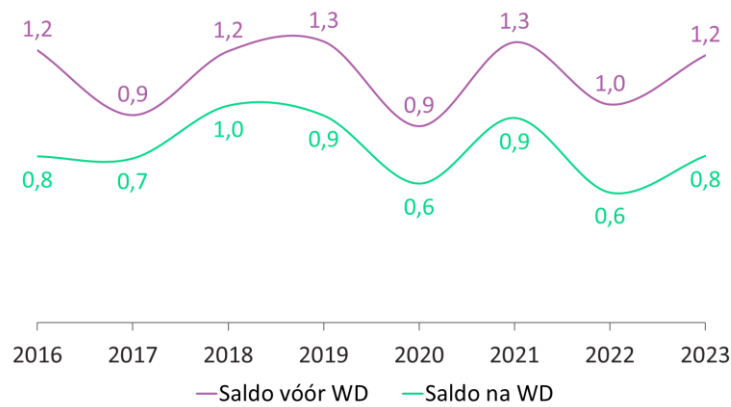
Bruto technisch-financiële saldi na WD (in % van de verdiende premies)



De winstdeelname uitgedrukt in procent van de gemiddelde technische voorzieningen, stijgt van 0,40 % in 2022 naar 0,45 % in 2023. Het laagste winstdeelnamepercentage (0,20 %) van de geobserveerde periode wordt in 2017 genoteerd, terwijl het hoogste niveau, bijna 0,5 %, in 2016 wordt opgetekend.

Uitgedrukt in percentage van de voorzieningen neemt het bruto technisch-financieel saldo vóór winstdeelname toe van 1,0 % in 2022 tot 1,2 % in 2023. Het bruto technisch-financieel saldo na winstdeelname noteert in 2023 een verbetering van dezelfde grootteorde en komt uit op 0,8 % van de gemiddelde technische voorzieningen.

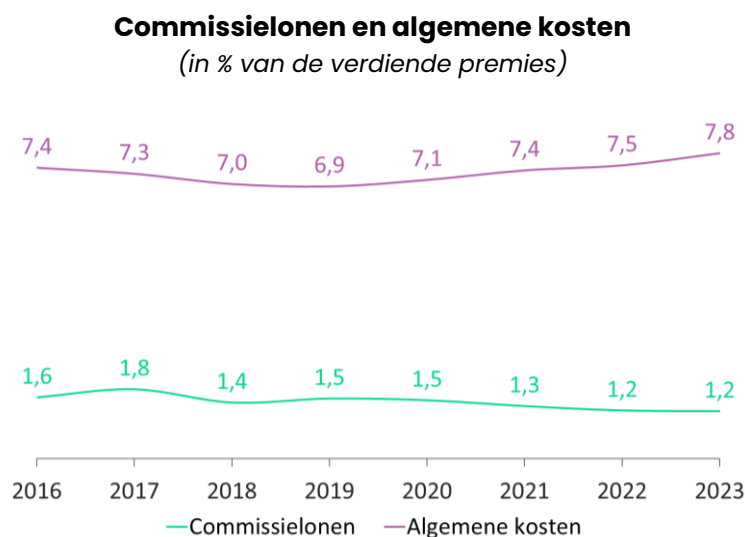
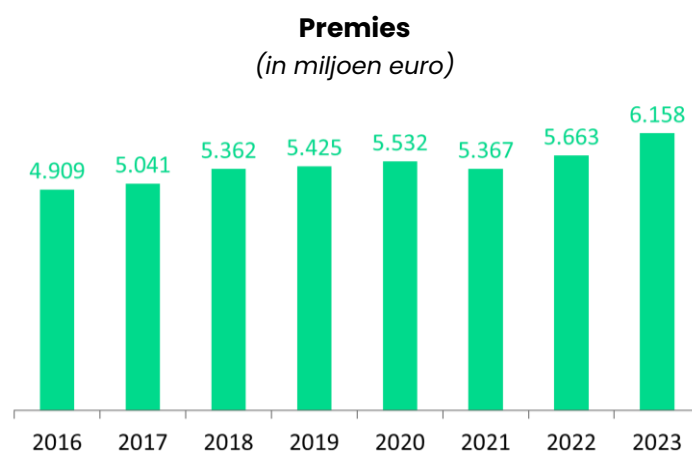
Bruto technisch-financiële saldi voor en na WD (in % van de gemiddelde technische voorzieningen)



2. Leven groep tak 21: hoofd- en aanvullende verzekeringen

In tegenstelling tot de individuele levensverzekeringsverrichtingen kennen de premie-inkomens van de groepsverzekering met gewaarborgde rentevoet een minder volatiel verloop. Tussen 2016 en 2020 is het premievolume van de groepsverzekering geleidelijk gestegen tot 5,5 miljard euro en benadert daarmee het incasso van individuele levensverzekeringen tak 21. In 2021 noteert het premie-incasso een daling die deels toe te schrijven is aan het feit dat de rapporteringsgegevens van een inmiddels gefusioneerde onderneming ontbreken en deels aan een herclassificatie van een portefeuille van groepsverzekering naar individuele verzekering. In 2022 en 2023 stijgt het premie-incasso van de groepsverzekeringen opnieuw met respectievelijk 5,5 % en 8,7 % en bereikt in 2023 6,2 miljard euro.

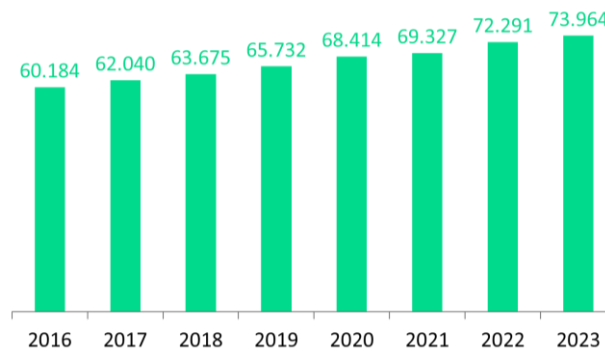
De algemene kosten in functie van de verdiende premies nemen in 2023 toe met 0,3 procentpunten tot 7,8 %. De relatieve commissielonen houden stand op 1,2 %, het laagste niveau sinds 2016.



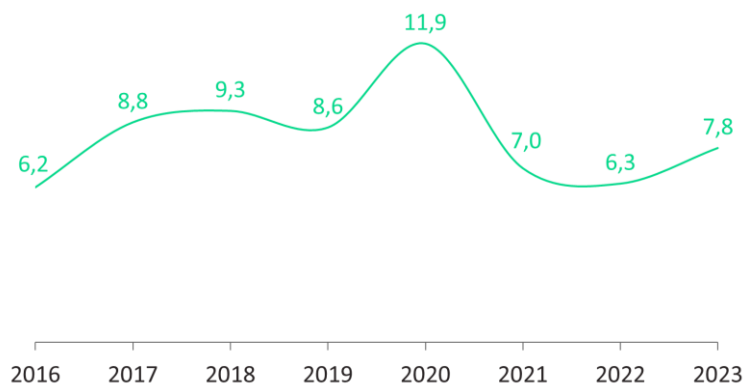
Tussen 2016 en 2023 kennen de gemiddelde technische voorzieningen van de groepsverzekeringen een aanhoudende groei. In 2023 nemen de gemiddelde technische voorzieningen met 1,7 miljard euro toe tegenover 2022 en bedragen 74 miljard euro.

In 2023 dalen de schadelast en andere technische lasten met 1,4 procentpunten tot 122,5 % van de verdiende premies terwijl het geheel van de algemene kosten en commissielonen met 0,3 procentpunten toeneemt tot 9,0 % van de verdiende premies. Tegelijkertijd stijgen de netto financiële opbrengsten in functie van de verdiende premies in 2023 met 0,2 procentpunten tot 37,9 %, tegenover 37,7 % in 2022. Door de bovenstaande bewegingen verbetert het bruto technisch-financieel saldo na winstdeelname van 359,4 miljoen euro (6,3 % van de verdiende premies) in 2022 naar 478,5 miljoen euro (7,8 % van de verdiende premies) in 2023.

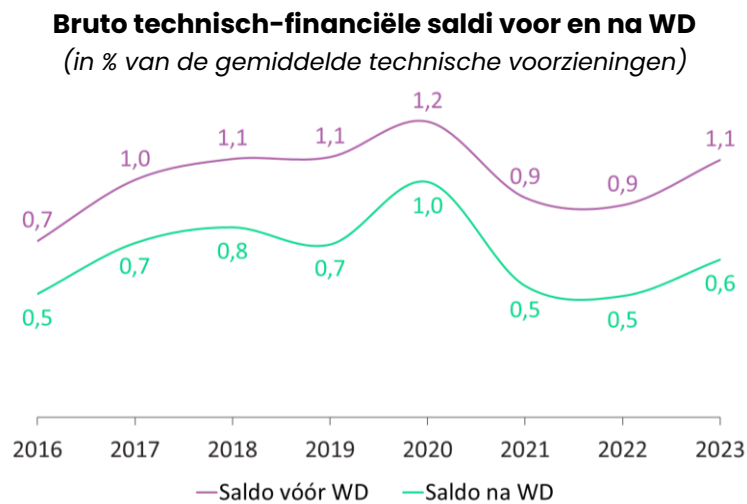
Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoen euro)



Bruto technisch-financiële saldi na WD (in % van de verdiende premies)



Het bruto technisch-financieel saldo vóór winstdeelneming komt in 2023 uit op 1,1 % van de gemiddelde technische voorzieningen en haalt daarmee opnieuw het niveau van de jaren 2018-2020. Het bruto technisch-financieel saldo na verrekening van de winstdeelneming bedraagt 0,6 % van de gemiddelde technische voorzieningen tegenover 0,5 % in 2021 en 2022. Tijdens de geobserveerde periode wordt de hoogste waarde voor de dotaties aan winstdeelnemingen in 2023 opgetekend (0,41 % van de gemiddelde technische voorzieningen), gevolgd door 2022 (0,37 %) en voorts 2019 en 2021 (telkens 0,36 %). Tijdens de andere jaren schommelen de dotaties tussen 0,22 % en 0,28 %.



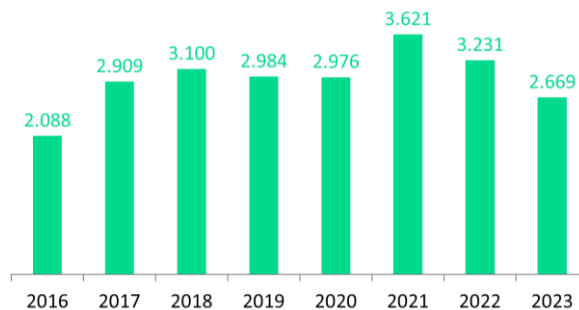
3. Leven individueel tak 23

Dankzij het herstel van de beursresultaten in combinatie met de aanhoudende lage rente-omgeving blijven de individuele tak 23-verzekeringen (met inbegrip van de IPT-verzekeringen in de tweede pijler) tussen 2017 en 2020 premie-inkomens noteren van om en nabij de 3 miljard euro. In 2021 neemt het incasso met 21,7 % toe tot 3,6 miljard euro, maar in 2022 volgt een terugval met 10,8 % tot 3,2 miljard euro. Ondanks het herstellende financieel klimaat daalt het incasso ook in 2023 met 17,4 % tot 2,7 miljard euro. De daling in 2023 is wellicht toe te schrijven aan de toegenomen aantrekkelijkheid van de tak 21-verzekeringen.

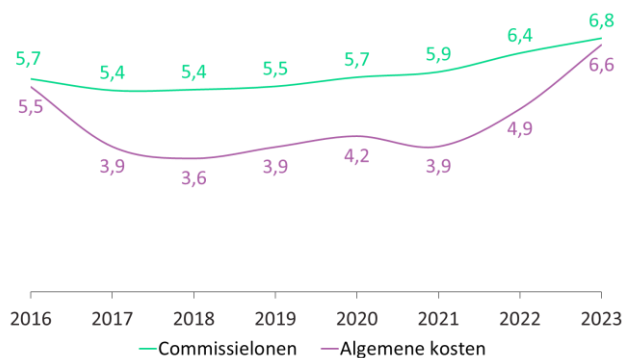
De schommelingen van het premievolume zorgen voor een omgekeerd verloop van de relatieve algemene kosten. Uitgedrukt in procent van de verdiende premies vallen de algemene kosten terug van 5,5 % in 2016 tot 3,9 % in 2017. In de daaropvolgende jaren blijven de relatieve algemene kosten onder de 4 %, met uitzondering van 2020 wanneer ze toenamen tot 4,2 %. In 2022 en 2023 klimmen de relatieve algemene kosten opnieuw tot respectievelijk 4,9 % en 6,6 % van de verdiende premies.

Aangezien de commissielonen niet alleen worden toegekend op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille, is het verband tussen commissie en premievolume minder recht evenredig. Dit verklaart het verloop van de commissielonen in functie van de verdiende premies. In 2016 bedragen de relatieve commissielonen 5,7 % van de verdiende premies en vallen vervolgens terug tot 5,4 % in 2017 en 2018. Vanaf 2019 nemen de relatieve commissielonen jaarlijks toe en in 2023 bereiken ze met 6,8 % het hoogste niveau van de geobserveerde periode.

Premies
(in miljoen euro)



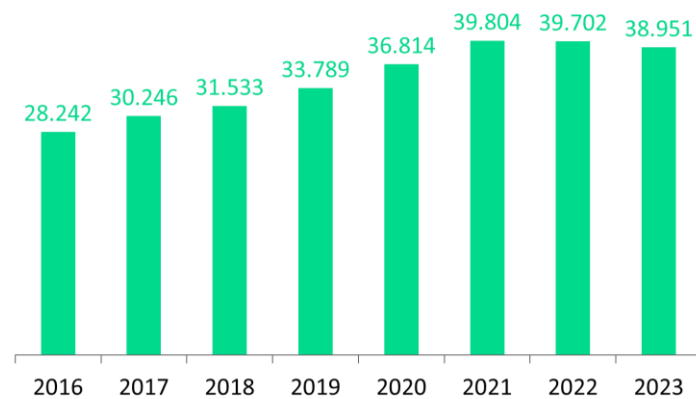
Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)



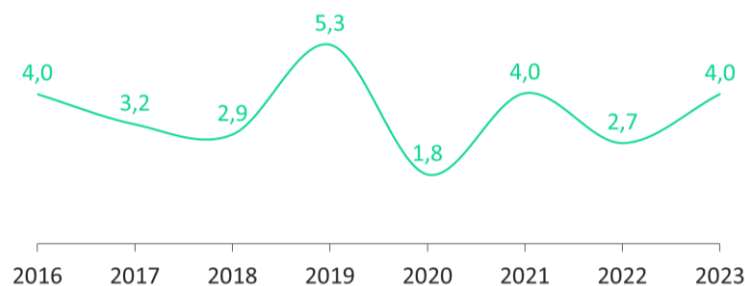
De verhoogde aantrekkelijkheid van de tak 23-producten en de stijging van de marktwaarde van de beleggingen resulteren in een sterke groei van de gemiddelde technische voorzieningen tussen 2016 en 2021. In 2022 wordt een kentering ingezet door de ongunstige beursresultaten, gevolgd door een herstel in 2023 waardoor de gemiddelde technische voorzieningen aanvankelijk stabiel bleven op 39,7 miljard in 2022 euro en vervolgens terugvielen tot 39,0 miljard euro in 2023.

In 2023 noteert men naast de stijging van de netto beleggingsopbrengsten in functie van de verdiende premies ook een toename van dezelfde grootteorde voor de relatieve schadelast en andere technische lasten. In combinatie met de toename van 2,1 procentpunten van het relatieve aandeel van de commissielonen en algemene kosten, leidt dit tot een verbetering van het bruto technisch-financieel resultaat in functie van de verdiende premies van 2,7 % in 2022 naar 4,0 % in 2023.

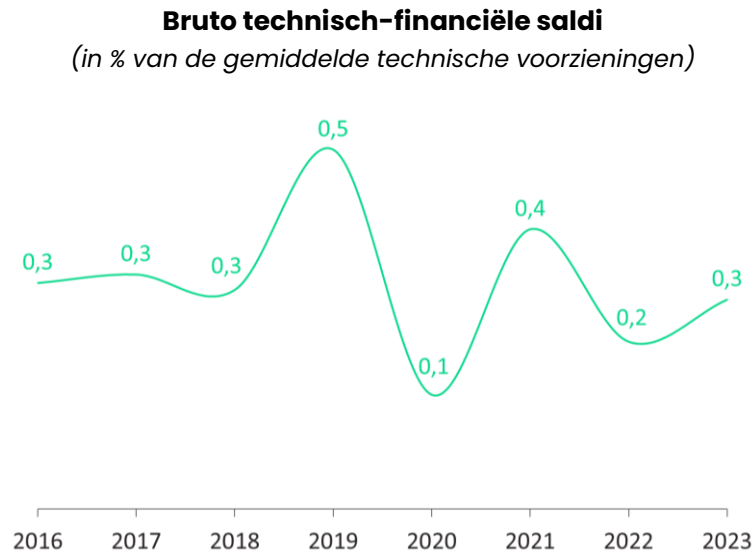
Gemiddelde technische voorzieningen (in miljoen euro)



Bruto technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)



Uitgedrukt in percentage van de gemiddelde technische voorzieningen, neemt het bruto technisch-financieel saldo toe met 0,1 procentpunt tegenover 2022 en komt in 2023 uit op 0,3 %.





Koning Albert II-laan, 19
1210 Brussel
Tel: +32 2 547 56 11
www.assuralia.be vts@assuralia.be